

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА

ФЕДЕРАЦИЈА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

ФЕДЕРАЛНО МИНИСТАРСТВО ЕНЕРГИЈЕ, РУДАРСТВА И ИНДУСТРИЈЕ

ЕИ

НАЦРТ

ЗАКОН О ГАСУ

ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ*

Фебруар 2025. године

ЗАКОН О ГАСУ
ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

ДИО ПРВИ - ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

(Предмет закона)

(1) Овим законом уређују се енергетска политика и планирање, енергетске дјелатности, дозвола за обављање дјелатности и регулисање енергетских дјелатности у сектору природног гаса, производња природног гаса, дистрибуција природног гаса, снабдијевање природним гасом, трговина природним гасом, складиштење природног гаса, управљање терминалом за утечњени природни гас, управљање мјестима за снабдијевање утечњеним природним гасом и компримованим природним гасом, права и обавезе крајњих купаца, сигурност снабдијевања, изградња, кориштење и одржавање објеката гасне инфраструктуре, управни надзор и регулаторно надгледање те друга питања од значаја за уређивање сектора природног гаса у Федерацији Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Федерација).

(2) Овим законом се дјелимично преузимају одредбе Директиве 2009/73/ЕЗ Европског парламента и Вијећа од 13. јула 2009. о заједничким правилима за унутрашње тржиште природног гаса и стављању изван снаге Директиве 2003/55/ЕЗ.

Члан 2.

(Циљеви енергетске политике и примјена закона)

(1) Основни циљеви остваривања енергетске политике у сектору природног гаса су:

- а) обезбјеђење сигурног снабдијевања купаца природним гасом по дефинисаним стандардима квалитета и приступачним цијенама,
- б) обезбјеђење сигурног, поузданог и ефикасног рада, одржавања и развоја система за дистрибуцију природног гаса и пружање прописаног квалитета услуга дистрибуције природног гаса,
- ц) ефикасна регулација дјелатности у сектору природног гаса,
- д) заштита права и интереса корисника система, укључујући право приступа мрежи, сигурност и квалитет снабдијевања, доступност природног гаса,
- е) развој конкурентног тржишта природног гаса,
- ф) обезбјеђење ефикасног раздвајања оператора дистрибутивног система и обезбјеђење његове независности од других дјелатности,
- г) обезбјеђење услова за несметано извршавање обавеза јавне услуге,
- х) стварање услова за инвестиције у сектору природног гаса,

- и) обезбјеђење дугорочне уравнотежености и промовисање одрживог развоја сектора природног гаса,
- ј) повезивање са регионалним тржиштима,
- к) усклађивање развоја сектора природног гаса са енергетском и економском политиком Федерације,
- л) рационално и економично кориштење природног гаса и заштита животне средине,
- м) усклађивање са прописима Европске уније ради успостављања правног и институционалног оквира у складу са правним наслијеђем Европске уније.

(2) Одредбе овог закона примјењују се на биогаз и друге врсте гасова, уколико се ти гасови могу технички и сигурно транспортовати кроз системе природног гаса.

Члан 3.

(Начела)

Овај закон се заснива на начелима недискриминације, правичности, транспарентности, тржишне конкуренције, регулисаног приступа треће стране, слободе кретања робе и пружања услуга, заштите права крајњих купаца и других учесника на тржишту, заштите јавног интереса и заштите животне средине, те слободе избора снабдјевача природним гасом.

Члан 4.

(Општи интерес Федерације)

Општи интерес Федерације је обезбјеђење и испорука природног гаса за живот и рад грађана као и пословање и развој привредних и друштвених субјеката, на сигуран, поуздан и квалитетан начин.

Члан 5.

(Однос са другим законима)

(1) На сва питања која нису уређена овим законом примјењују се прописи којима се уређују области енергије и регулације енергетских дјелатности, просторног планирања и кориштења земљишта, грађења, трговине, заштите потрошача, заштите од пожара, заштите животне средине и концесија, те други прописи којима се уређују поједине области.

(2) У поступку одлучивања о појединачним правима и обавезама енергетских субјеката који обављају дјелатности у сектору природног гаса и крајњих купаца, ако овим законом није другачије прописано, примјењују се одредбе Закона о управном поступку („Службене новине ФБиХ“, бр. 2/98, 48/99 и 61/22).

Члан 6.

(Дефиниција појединих израза)

Поједини изрази употребљени у овом закону имају следећа значења:

- а) “Балансна одговорност” значи обавезу учесника на тржишту да уравнотеже количину природног гаса на улазу у систем и излазу из система у периоду за који се утврђује балансно одступање и преузму финансијску одговорност за одступање;
- б) “Директни гасовод” је гасовод који повезује произвођача природног гаса са изолованим објектом крајњег купца и није дио транспортног или дистрибутивног система;
- ц) “Дистрибуција” је преношење природног гаса дистрибутивним системом ради испоруке природног гаса крајњим купцима, али не укључује снабдијевање природним гасом;
- д) “Енергетски субјект” значи правно или физичко лице које обавља једну од енергетских дјелатности у сектору природног гаса;
- е) „Гасни систем“ значи транспортни систем, дистрибутивни систем, терминале за утечњени природни гас и/или систем за складиште природног гаса који су у власништву и/или којима управља одређени енергетски субјект, укључујући оперативну акумулацију и његове објекте за пружање помоћних услуга те објекте који припадају повезаним привредним друштвима, а који су потребни за пружање приступа транспорту, дистрибуцији и терминалима за утечњени природни гас;
- ф) “Испорука” значи примопредају природног гаса на мјесту одређеном за испоруку;
- г) “Јавни снабдијевач” означава енергетског субјекта који снабдијева природним гасом мале купце, купце из категорије домаћинства и крајње купце од посебног друштвеног значаја који нису изабрали снабдијевача на тржишту;
- х) “Јавно снабдијевање” значи јавну услугу снабдијевања природним гасом крајњих купаца из категорије домаћинства, малих купаца и крајњих купаца од посебног друштвеног значаја, под условима прописаним овим законом;
- и) “Компримовани природни гас” значи природни гас у гасовитом стању који је компримован на притисак већи од 100 бара (енг. “*compressed natural gas*” - CNG);
- ј) “Корисник система” значи физичко или правно лице које испоручује или преузима природни гас путем дистрибутивног система, укључујући и крајњег купца;
- к) “Крајњи купац” означава купца који купује природни гас за властиту употребу;

- л) "Крајњи купац од посебног друштвеног значаја" означава субјекта чији су објекти прикључени на дистрибутивни систем природног гаса и који обављају дјелатности и послове одгојно-образовних, хуманитарних, социјалних, вјерских установа, организација, удружења, послове запошљавања и смјештаја посебних категорија лица и друге послове од друштвеног значаја које одлуком одреди Регулаторна комисија;
- м) "Купац из категорије домаћинства" означава купца који купује природни гас за употребу у властитом домаћинству, искључујући комерцијалне или професионалне дјелатности;
- н) "Мали купац" је крајњи купац чија је годишња потрошња природног гаса до 100.000 м³ и чији су објекти прикључени на дистрибутивни систем природног гаса;
- о) "Мјерно мјесто" означава мјесто на којем се мјерним уређајима мјери запремина природног гаса којег корисник система преузима, односно испоручује у систем;
- п) "Мјесто прикључења" означава мјесто у којем се прикључак спаја на дистрибутивни или транспортни систем;
- q) "Мрежа производних гасовода" значи гасовод или мрежу гасовода који су изграђени као дио пројекта експлоатације нафте или природног гаса или се користе за довођење природног гаса из једног или више таквих пројеката у постројење за прераду или терминал;
- р) "Нестандардне услуге" су услуге које пружају енергетски субјекти на захтјев корисника система или других лица, или у циљу отклањања посљедица поступања корисника супротно прописима, а које нису обухваћене регулисаним накнадама за кориштење или прикључење на систем;
- с) "Оператор дистрибутивног система" значи правно лице које је одговорно за рад, управљање, одржавање и развој дистрибутивног система на одређеном географском подручју и његово повезивање са другим системима, те за осигурање дугорочне способности система да задовољи разумну потражњу за дистрибуцијом природног гаса на економски примјерен начин;
- т) "Објекат гасне инфраструктуре" означава гасоводе, компресорске, регулационе, мјерно-регулационе и мјерне станице, бушотине, складишта природног гаса и друге објекте и инфраструктуру потребну за функционисање гасног система;
- у) "Оператор терминала за утечњени природни гас" означава правно лице које обавља дјелатност утечњавања природног гаса или прихвата, искрцавања и

поновног гасифицирања утечњеног природног гаса те је одговорна за рад терминала за утечњени природни гас;

- в) “Оператор система” означава оператора дистрибутивног система или оператора транспортног система;
- w) “Оператор складишта природног гаса” означава правно лице које обавља дјелатност складиштења и одговорна је за рад складишта природног гаса;
- х) “Оператор затвореног дистрибутивног система” означава правно лице које обавља енергетску дјелатност дистрибуције природног гаса у затвореном дистрибутивном систему;
- у) “Помоћне услуге” означавају услуге потребне за сигурно и поуздано функционисање транспортног или дистрибутивног система, терминала за утечњени природни гас или складишта природног гаса те континуирано и квалитетно снабдијевање купаца природним гасом;
- з) “Прикључак” означава гасне водове за испоруку природног гаса од мјеста прикључења на дистрибутивни систем до главног запорног органа на улазу у објекат, укључујући мјерни уређај и опрему;
- аа) “Природни гас” је роба која има квалитет, намјену, услове продаје и цијену, на чију се производњу, дистрибуцију, снабдијевање, трговину, складиштење и компресовање примјењују одредбе овог закона;
- бб) “Приступ систему” значи право на прикључење и/или кориштење дистрибутивног система, терминала за утечњени природни гас и складишта природног гаса према регулисаним условима и објављеним тарифама;
- цц) “Производња природног гаса” значи поступак којим се у производном постројењу постиже да природни гас задовољава услове о квалитету природног гаса након његове експлоатације која се одвија према прописима из области енергетике и рударства, да би се могао сигурно транспортовати или дистрибуирати кроз гасни систем ради продаје и испоруке;
- дд) “Регулаторни период” значи временски период за који се одређују регулисане накнаде или цијене;
- ее) “Резервни снабдјевач” значи снабдјевача који има обавезу да крајњег купца снабдијева природним гасом у случају када га одабрани снабдјевач престане снабдијевати;
- фф) “Резервно снабдијевање” значи јавну услугу снабдијевања природним гасом крајњих купаца који су остали без снабдјевача под условима прописаним овим законом;

- гг) "Складиште природног гаса" значи објект који се користи за складиштење природног гаса, укључујући дио терминала за укупљени природни гас који се користи за складиштење, али искључујући дио који се користи за производне радње и објекте који су намијењени искључиво обављању функција оператора транспортних система;
- хх) "Складиштење" значи утискивање природног гаса у складиште природног гаса, складиштење природног гаса у радној запремини складишта и повлачење природног гаса из складишта;
- ии) "Снабдијевање" значи продају природног гаса крајњим купцима, укључујући и препродају;
- јј) "Снабдјевач" значи правно лице које обавља дјелатност снабдијевања крајњих купаца природним гасом;
- кк) "Тарифа" означава накнаду или више накнада за кориштење дистрибутивног система или услуге у вези са природним гасом;
- лл) "Терминал за утечњени природни гас" значи терминал који се користи за утечњавање природног гаса или прихват, отпрамање и поновно гасифицирање утечњеног природног гаса, укључујући привремено складиштење потребно за поступак поновне гасификације и даљњу испоруку у гасни систем, али искључујући дијелове терминала за утечњени природни гас који се користе за складиштење;
- мм) "Транспорт" означава пренос природног гаса кроз гасоводе притиска већег од 16 бара са циљем испоруке природног гаса крајњим корисницима или операторима дистрибутивног система, искључујући снабдијевање природним гасом;
- нн) "Трговац" значи правно лице које обавља дјелатност трговине природним гасом;
- оо) „Унутрашња гасна инсталација“ значи скуп инсталација и уређаја иза главног запорног органа на дистрибутивном систему, укључујући гасне апарате, вентилационе отворе, систем за довод зрака за сагоријевање и одвод продуката сагоријевања, закључно са излазом одлазних гасова у атмосферу;
- пп) "Утечњени природни гас" значи прочишћени природни гас који је расхлађивањем претворен у текуће стање (енг. "liquified natural gas" - LNG);
- qq) "Вертикално интегрисани субјект" значи енергетски субјект или група енергетских субјеката у којима иста особа или исте особе имају могућност директне или индиректне контроле и гдје енергетски субјект или група енергетских субјеката обавља најмање једну од енергетских дјелатности

транспорта, дистрибуције, управљања терминалом за утечњавање природног гаса или складиштења природног гаса те најмање једну од енергетских дјелатности производње или снабдијевања природним гасом;

(2) Изрази који нису дефинисани одредбама овог закона имају значења која су утврђена законима којим се уређују поједине области енергетике.

ДИО ДРУГИ - ЕНЕРГЕТСКА ПОЛИТИКА И ПЛАНИРАЊЕ

Члан 7.

(Провођење енергетске политике у сектору природног гаса)

Влада Федерације Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Влада Федерације) проводи енергетску политику и планира развој у сектору природног гаса у складу са циљевима и стратешким документима дефинисаним законом којим се уређује област енергије и регулације енергетских дјелатности.

Члан 8.

(Биланс природног гаса)

(1) Влада Федерације, на приједлог Федералног министарства енергије, рударства и индустрије (у даљњем тексту: Министарство), до краја октобра текуће године доноси годишњи и трогодишњи биланс природног гаса.

(2) Билансом природног гаса планира се укупна потрошња природног гаса у Федерацији, начин снабдијевања, структура потрошње и потребан ниво резервних капацитета за сигурно снабдијевање купаца природним гасом.

(3) Биланс природног гаса посебно садржи:

- а) годишњи и мјесечне планове потрошње,
- б) план и начин осигурања потребних количина природног гаса,
- ц) мјере за случај прекида у добави природног гаса,
- д) план ремонта, ревитализације и реконструкције гасне инфраструктуре,
- е) планове резерви капацитета.

(4) Енергетски субјекти и друга лица дужни су да на захтјев Министарства доставе податке потребне за израду биланса природног гаса у року од 30 дана од дана достављања захтјева.

(5) Биланс природног гаса објављује се на интернет страници Министарства.

(6) Министарство прати остварење биланса природног гаса те упозорава Владу Федерације и предлаже мјере у случају значајнијих одступања.

ДИО ТРЕЋИ – ЕНЕРГЕТСКЕ ДЈЕЛАТНОСТИ У СЕКТОРУ ПРИРОДНОГ ГАСА

Члан 9.

(Енергетске дјелатности у сектору природног гаса)

(1) Енергетске дјелатности у сектору природног гаса у смислу овог закона су:

- а) производња природног гаса,
- б) дистрибуција природног гаса,
- ц) дистрибуција природног гаса у затвореном дистрибутивном систему,
- д) снабдијевање природним гасом,
- е) трговина природним гасом,
- ф) складиштење природног гаса,
- г) управљање терминалом за утечњени природни гас,
- х) управљање мјестом за снабдијевање утечњеним природним гасом, и
- и) управљање мјестом за снабдијевање компримованим природним гасом.

(2) Енергетске дјелатности у сектору природног гаса обављају се као тржишне дјелатности у складу са правилима којим се уређују односи на тржишту или као јавна услуга.

(3) Енергетска дјелатност дистрибуције природног гаса обавља се као јавна услуга према условима утврђеним овим законом.

(4) Енергетска дјелатност снабдијевања природним гасом обавља се као тржишна дјелатности или као јавна услуга на основу одлуке Владе Федерације.

(5) Енергетске дјелатности дистрибуције природног гаса у затвореном дистрибутивном систему, складиштења природног гаса и управљања терминалом за утечњени природни гас обављају се као тржишне дјелатности према регулисаним условима приступа треће стране утврђеним овим законом.

(6) Енергетске дјелатности у сектору природног гаса које овим законом или одлуком Владе Федерације донесеном у складу са одредбама овог закона, нису утврђене као јавна услуга обављају се као тржишне дјелатности.

(7) Енергетске дјелатности дистрибуције природног гаса, складиштења природног гаса и управљања терминалом за утечњени природни гас могу се обављати унутар истог енергетског субјекта који дјелује као комбиновани оператор.

(8) Комбиновани оператор из става (7) овог члана има сва права и обавезе прописане овим законом за операторе појединачних дјелатности које обавља.

Члан 10.

(Јавна услуга)

(1) Енергетском субјекту из сектора природног гаса може се, уколико је то у општем економском интересу, наметнути обавеза јавне услуге по регулисаним условима која се може односити на сигурност снабдијевања, техничку безбједност, континуитет, квалитет и цијену снабдијевања те заштиту животне

средине, укључујући енергетску ефикасност, употребу енергије из обновљивих извора и заштиту животне средине и климе.

(2) Обавеза јавне услуге мора бити јасно дефинисана, транспарентна, недискриминирајућа и провјерљива и јавно објављена, те мора гарантовати домаћим и страним субјектима равноправност приступа крајњим купцима.

(3) Енергетски субјект који енергетску дјелатност обавља као јавну услугу дужан је обезбиједити:

- а) сигурност снабдијевања природним гасом,
- б) прописани, односно уговорени квалитет снабдијевања природним гасом,
- ц) примјену разумних, лако и јасно упоредивих, јавних и недискриминаторских цијена одређених у складу са овим законом,
- д) примјену мјера заштите животне средине, заштиту живота, здравља и имовине грађана, у складу са посебним прописима,
- е) примјену мјера заштите крајњих купаца,
- ф) друге услове прописане дозволом за обављање дјелатности и одлуком којом је енергетском субјекту наметнута обавеза пружања јавне услуге.

Члан 11.

(Извјештавање о јавној услузи)

(1) Влада Федерације путем надлежне институције Босне и Херцеговине обавјештава Секретаријат Енергетске заједнице о свим мјерама донесеним у циљу пружања јавне услуге и њиховом могућем утицају на тржишну конкуренцију.

(2) Влада Федерације, сваке двије године, путем надлежне институције Босне и Херцеговине, обавјештава Секретаријат Енергетске заједнице о свим промјенама које су у вези са мјерама из става (1) овог члана.

Члан 12.

(Тржишне дјелатности)

Тржишне дјелатности обављају се уз поштовање начела тржишне конкуренције и равноправног положаја свих учесника на тржишту, гдје се слободно договарају и/или уговарају количине и цијене испорученог природног гаса.

Члан 13.

(Рачуноводствено раздвајање)

(1) Енергетски субјекти који обављају више дјелатности у сектору природног гаса или уз енергетску дјелатност обављају и другу дјелатност, дужни су у свом интерном рачуноводству водити пословне књиге на начин који омогућава финансијско извјештавање по пословним сегментима за сваку дјелатност

одвојено, у складу са прописима којима се уређује област рачуноводства и ревизије.

(2) Енергетски субјект који обавља дјелатност снабдијевања са обавезом јавне услуге дужан је у свом интерном рачуноводству одвојено водити пословне књиге на начин који омогућава финансијско извјештавање по пословним сегментима за дјелатност снабдијевања која се обавља као јавна услуга у односу на тржишну дјелатност, у складу са прописима којима се уређује област рачуноводства и ревизије.

(3) Енергетски субјекти дужни су да утврде правила за распоређивање заједничких билансних позиција која се примјењују при изради рачуноводствених интерних обрачуна по дјелатностима.

Члан 14.

(Приступ треће стране)

(1) Произвођач природног гаса, оператор дистрибутивног система, оператор складишта природног гаса и оператор терминала за утечњени природни гас дужни су осигурати ефикасан и недискриминирајући приступ мрежи производних гасовода, дистрибутивном систему, складишту природног гаса, односно терминалу за утечњени природни гас у складу са одредбама овог закона.

(2) Приступ дистрибутивном систему, складишту природног гаса и терминалу за утечњени природни гас омогућује се примјеном регулисаног приступа треће стране.

(3) Приступ мрежи производних гасовода омогућује се примјеном преговарачког приступа треће стране.

(4) Регулисани приступ треће стране заснива се на објављеном тарифном систему, методологијама за утврђивање тарифа и регулисаним цијенама за кориштење услуга енергетских субјеката.

(5) Преговарачки приступ треће стране заснива се на комерцијалним условима приступа који су предмет преговора.

Члан 15.

(Право на жалбу)

(1) Против акта којим се одређују услови приступа, одбија или ограничава приступ дистрибутивном систему, складишту природног гаса или терминалу за утечњени природни гас може се изјавити жалба Регулаторној комисији за енергију у Федерацији Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Регулаторна комисија) у року од 15 дана од дана пријема акта надлежног енергетског субјекта.

(2) Жалба се подноси посредством надлежног енергетског субјекта, који је дужан да поступи по жалби у складу са правилима управног поступка.

(3) Одлука Регулаторне комисије о жалби доноси се у року од 60 дана од дана достављања жалбе.

(4) Уколико Регулаторна комисија тражи додатне информације рок из става (3) овог члана продужава се за додатних 60 дана од дана достављања тражених информација.

(5) Против коначне одлуке Регулаторне комисије из става (3) овог члана странка може покренути управни спор подношењем тужбе надлежном суду у року од 30 дана од дана пријема одлуке.

ДИО ЧЕТВРТИ - ДОЗВОЛА ЗА ОБАВЉАЊЕ ДЈЕЛАТНОСТИ У СЕКТОРУ ПРИРОДНОГ ГАСА

Члан 16.

(Дозвола за обављање дјелатности)

(1) Дозвола за обављање енергетске дјелатности у сектору природног гаса (у даљњем тексту: дозвола) је акт Регулаторне комисије којим се енергетски субјект овлашћује да обавља одређену енергетску дјелатност.

(2) Енергетску дјелатност може да обавља енергетски субјект који има дозволу за обављање енергетске дјелатности, осим уколико је овим законом прописано другачије.

(3) Енергетски субјект је дужан испуњавати услове прописане дозволом за обављање енергетске дјелатности.

Члан 17.

(Врсте дозвола)

Регулаторна комисија издаје следеће дозволе за обављање енергетских дјелатности у сектору природног гаса:

- а) дозвола за обављање дјелатности производње природног гаса,
- б) дозвола за обављање дјелатности дистрибуције природног гаса,
- ц) дозвола за обављање дјелатности дистрибуције природног гаса у затвореном дистрибутивном систему,
- д) дозвола за обављање дјелатности снабдијевања и трговине природним гасом,
- е) дозвола за обављање дјелатности складиштења природног гаса,
- ф) дозвола за обављање дјелатности управљања терминалном за утечњени природни гас,
- г) дозвола за управљање мјестом за снабдијевање утечњеним природним гасом,
- и
- х) дозвола за управљање мјестом за снабдијевање компримованим природним гасом.

Члан 18.

(Период важења дозволе)

(1) Дозвола за обављање дјелатности се издаје на период до 30 година за дјелатности производње природног гаса, дистрибуције природног гаса, дистрибуције природног гаса у затвореном дистрибутивном систему, складиштења природног гаса и управљања терминалом за утечњени природни гас, а за остале дјелатности на период до пет година.

(2) Дозвола се може обновити на захтјев енергетског субјекта у складу са правилима о издавању дозвола.

Члан 19.

(Критерији за издавање дозволе)

(1) Дозвола се издаје енергетском субјекту ако:

- а) је уписан у одговарајући регистар пословних субјеката на основу којег се омогућава обављање енергетске дјелатности за коју се издаје дозвола,
- б) испуњава техничке, оперативне и организационе услове за рад,
- ц) посједује доказ о правном основу за кориштење објеката гасне инфраструктуре који се користе за обављање енергетске дјелатности,
- д) испуњава финансијске критерије за обављање дјелатности у зависности од врсте дјелатности, обима пружања услуга,
- е) испуњава прописане услове у вези са стручном оспособљеношћу радника за обављање послова руковања и одржавања објеката гасне инфраструктуре,
- ф) не траје мјера забране обављања енергетске дјелатности из овог закона,
- г) испуњава друге критерије у складу са правилима о издавању дозвола које доноси Регулаторна комисија.

(2) Енергетски субјект доказује испуњеност критерија из става (1) овог члана достављањем одговарајућих доказа и документације уз захтјев за издавање дозволе.

Члан 20.

(Издавање дозволе)

(1) Дозволу за обављање енергетске дјелатности у сектору природног гаса, на основу поднесеног захтјева, издаје Регулаторна комисија.

(2) Поступак издавања дозволе је јаван и води се у складу са објективним и унапријед познатим критеријима на недискриминирајући и транспарентан начин.

(3) Регулаторна комисија дужна је да се прије издавања дозволе консултује са заинтересованим странама о условима прописаним нацртом дозволе.

(4) Консултације из става (3) овог члана врше се организовањем јавне расправе или на други одговарајући начин који утврди Регулаторна комисија.

(5) Рјешење Регулаторне комисије о захтјеву за издавање дозволе садржи детаљно образложење и доставља се подносиоцу захтјева.

Члан 21.

(Измјена дозволе)

(1) Иматељ дозволе подноси Регулаторној комисији захтјев за измјену дозволе, уколико у периоду важења дозволе:

- а) наступе промјене у вези са енергетским објектом који се користи за обављање дјелатности,
- б) наступе статусне промјене имаоца дозволе и друге промјене података које су од значаја у правном промету, или
- ц) наступе друге околности које се односе на могућност испуњења услова из дозволе.

(2) Регулаторна комисија има право да покрене поступак за измјену услова из дозволе по службеној дужности, у случају:

- а) када наступе ванредне околности које утичу на сигурност снабдијевања природним гасом,
- б) ако је иматељу дозволе одређена обавеза пружања јавне услуге,
- ц) када су измјене неопходне за обезбјеђење поузданог рада објеката гасне инфраструктуре,
- д) измјене прописа којима се уређује пословање и обављање дјелатности енергетских субјеката, или
- е) у другим случајевима када на основу чињеничног стања оцијени да је потребно заштитити јавни интерес.

Члан 22.

(Пренос дозволе)

(1) Иматељ дозволе може, у периоду важења дозволе, пренијети своју дозволу на друго правно лице.

(2) Пренос дозволе из става (1) овог члана врши се уз претходну сагласност Регулаторне комисије.

(3) Друго правно лице на које се преноси дозвола дужно је доказати да испуњава критерије за издавање дозволе.

(4) Иматељ дозволе који има закључен уговор о концесији може пренијети дозволу на друго правно лице само у случају да је претходно ријешено питање преноса уговора за ту концесију у складу са прописима којима је уређена област концесија.

(5) Поступак преноса дозволе детаљније се прописује правилима о издавању дозвола која доноси Регулаторна комисија.

Члан 23.

(Поништавање дозволе)

(1) Регулаторна комисија поништава издату дозволу:

- а) ако утврди да је иматељ дозволе у поступку издавања, обнове или измјене дозволе дао неистините податке на основу којих је дозвола издата,
- б) у другим случајевима предвиђеним посебним прописима.

(2) Поништавањем дозволе из става (1) овог члана поништавају се правне посљедице које је дозвола произвела.

Члан 24.

(Одузимање дозволе)

(1) Регулаторна комисија може одузети дозволу уколико:

- а) иматељ дозволе не поштује услове и рокове утврђене дозволом,
- б) иматељ дозволе не обавља дјелатност у складу са овим законом и другим прописима,
- ц) иматељ дозволе поднесе захтјев за одузимање дозволе,
- д) иматељ дозволе не достави тражене податке и информације или даје Регулаторној комисији нетачне податке и информације,
- е) је над иматељем дозволе отворен поступак ликвидације или стечаја,
- ф) је укинут правни основ за кориштење енергетског објекта иматеља дозволе,
- г) је донесена правоснажна пресуда забране обављања дјелатности иматељу дозволе,
- х) иматељ дозволе престане да испуњава један или више критерија из члана 19. овог закона,
- и) иматељ дозволе не омогући овлашћеним лицима Регулаторне комисије приступ објектима, опреми и документацији, или
- ј) иматељ дозволе не плати регулаторну накнаду.

(2) Регулаторна комисија ће иматељу дозволе одредити разуман рок за отклањање недостатака у вези са испуњењем услова из дозволе или за отклањање других недостатака, о чему иматеља дозволе обавјештава писаним путем.

Члан 25.

(Вођење регистра дозвола)

(1) Регулаторна комисија води регистар дозвола.

(2) Регистар дозвола садржи податке о врсти енергетских дјелатности у сектору природног гаса, идентитету иматеља дозволе, броју дозволе, датуму издавања дозволе, те статусу дозволе.

(3) У регистру дозвола се наводе и подаци о обавези пружања јавне услуге, као и трајање обавезе пружања јавне услуге.

(4) Регистар дозвола јавно се објављује на интернет страници Регулаторне комисије.

Члан 26.

(Правилник о издавању дозвола)

Регулаторна комисија доноси правилник о издавању дозвола којим се прописују критерији и поступак за издавање, измјене, пренос, обнову, поништење и одузимање дозвола, садржај захтјева и докази који се прилажу уз захтјев, период важења дозвола, садржај и услови дозвола, начин извјештавања, надгледање над обављањем дјелатности, вођење регистра издатих и одузетих дозвола и друга питања од значаја за издавање дозвола.

ДИО ПЕТИ – РЕГУЛИСАЊЕ ЕНЕРГЕТСКИХ ДЈЕЛАТНОСТИ У СЕКТОРУ ПРИРОДНОГ ГАСА

Члан 27.

(Регулаторна комисија)

Регулаторна комисија регулише и надзире тржиште природног гаса у складу са овлаштењима и надлежностима утврђеним овим законом и Законом о енергији и регулацији енергетских дјелатности у Федерацији Босне и Херцеговине („Службене новине Федерације БиХ“, бр. 60/23).

Члан 28.

(Циљеви рада Регулаторне комисије у сектору природног гаса)

Поред општих циљева рада прописаних законом којим се уређује енергија и регулација енергетских дјелатности у Федерацији, Регулаторна комисија у извршавању послова из своје надлежности у сектору природног гаса доприноси остваривању сљедећих циљева:

- а) подстицање конкурентности и обезбјеђење услова за функционисање тржишта природног гаса у сарадњи са другим регулаторним тијелима,
- б) подстицање ефикасног функционисања сектора природног гаса,
- ц) заштита свих учесника у сектору природног гаса, а посебно купаца природног гаса,
- д) обезбјеђење сигурности снабдијевања,

- е) уклањање препрека за приступ нових учесника тржишту,
- ф) постизање стандарда квалитета снабдијевања природним гасом,
- г) подстицање ефикасности, економичности и сигурности у кориштењу природног гаса,
- х) спречавање злоупотреба и монополског понашања енергетских субјеката у сектору природног гаса, те
- и) развој и интегрисање тржишта природног гаса у регионално тржиште.

Члан 29.

(Надлежности Регулаторне комисије у сектору природног гаса)

Регулаторна комисија у сектору природног гаса има надлежности да:

- а) доноси правила и акте којима се уређују односи између енергетских субјеката те између енергетских субјеката и купаца природног гаса,
- б) врши надгледање рада енергетских субјеката на тржишту природног гаса и извршавање одредби и услова из издатих дозвола,
- ц) издаје дозволе за обављање енергетских дјелатности у сектору природног гаса и води регистар дозвола,
- д) доноси методологију за утврђивање тарифа за кориштење дистрибутивног система,
- е) утврђује тарифе за кориштење дистрибутивног система,
- ф) доноси методологију за утврђивање тарифа за кориштење затвореног дистрибутивног система,
- г) даје сагласност на тарифе за кориштење затвореног дистрибутивног система те у случају неусаглашености са методологијом утврђује прописане тарифе,
- х) на приједлог оператора затвореног дистрибутивног система доноси правила о раду затвореног дистрибутивног система,
- и) доноси методологије за утврђивање накнаде за прикључење на дистрибутивну мрежу и накнаде за прикључење на затворени дистрибутивни систем,
- ј) утврђује износ накнада за прикључење на дистрибутивну мрежу,
- к) даје сагласност на износ накнада за прикључење на затворени дистрибутивни систем,
- л) доноси методологију за утврђивање цијена јавног снабдијевања,
- м) даје сагласност или утврђује цијене јавног снабдијевања,
- н) доноси методологију за утврђивање цијене резервног снабдијевања,
- о) даје сагласност на износе накнада за пружање нестандартних услуга оператора дистрибутивног система,
- п) врши надгледање примјене тарифа, накнада и цијена утврђених у складу са овим законом,

- q) одобрава правила о раду дистрибутивног система, водећи рачуна о преузимању правила и смјерница Европске уније за рад система природног гаса у дијелу који се односи на рад оператора дистрибутивног система,
- р) даје претходну сагласност за изградњу директног гасовода,
- с) доноси опште услове за испоруку и снабдијевање природним гасом,
- т) доноси правила о промјени снабдјевача,
- у) даје сагласност на десетогодишњи план развоја дистрибутивног система, једногодишњи и трогодишњи план инвестиција у дистрибутивни систем, план развоја система складишта природног гаса и план развоја терминала за утечњени природни гас,
- т) подстиче развој и функционисање отвореног конкурентног тржишта природног гаса у Федерацији,
- в) анализира и прати односе на тржишту природног гаса, конкуренцију на тржишту, те спрјечава нарушавање или ограничење конкуренције или монополско понашање,
- w) надзире и прати појаве рестриктивних уговорних пракси, укључујући одредбе о ексклузивитету које могу спријечити велике купце који нису домаћинства да истовремено закључе уговоре са више снабдјевача или ограниче њихов избор,
- х) обезбјеђује, у сарадњи са другим надлежним тијелима, институционалну заштиту права крајњих купаца, укључујући право на правичан и недискриминирајући третман, на пружање квалитетних услуга и конкуренцију,
- у) врши надгледање извршења обавезе јавне услуге,
- з) надгледа постојање унакрсног субвенционирања између енергетских дјелатности које се обављају као јавна услуга и других енергетских дјелатности,
- аа) одобрава програм усклађености оператора дистрибутивног система те извршава друге надлежности у вези са надзором раздвајања оператора дистрибутивног система,
- бб) прати сигурност рада и поузданост дистрибутивног система,
- цц) одређује нивое дозвољених губитака у дистрибуцији природног гаса у поступку одобравања потребног прихода оператора дистрибутивног система,
- дд) налаже оператору дистрибутивног система спровођење мјера за унапређивање квалитета услуга,
- ее) доноси прописе о квалитету снабдијевања, укључујући и накнаде за одступање од прописаних стандарда и прати индикаторе квалитета снабдијевања,
- фф) прописује обим и садржај података које оператор дистрибутивног система доставља по захтјеву купца у поступку промјене снабдјевача,
- гг) прати улагања у објекте гасне инфраструктуре с циљем обезбјеђења сигурности снабдијевања,

- xx) надгледа поступање оператора дистрибутивног система у случају одбијања приступа мрежи,
- ии) рјешава спорове и жалбе у складу са овим законом,
- ии) прати спровођење обавезе рачуноводственог раздвајања,
- kk) даје сагласност на уговор о најму имовине између вертикално интегрисаног субјекта и оператора дистрибутивног система у условима када вертикално интегрисани субјект задржава власништво над имовином за дистрибуцију природног гаса,
- лл) даје сагласност на општи уговор о обављању заједничких послова и пружању услуга између вертикално интегрисаног субјекта и оператора дистрибутивног система,
- мм) даје сагласност на правила о раду и кориштењу складишта природног гаса,
- нн) даје сагласност на методологију за утврђивање накнада за кориштење складишта природног гаса,
- оо) утврђује тарифе за кориштење складишта природног гаса и даје сагласност на ценовник нестандартних услуга оператора складишта природног гаса,
- пп) даје сагласност на правила о раду и кориштењу терминала за утечњени природни гас,
- qq) даје сагласност на методологију за утврђивање накнада за кориштење терминала за утечњени природни гас,
- рр) утврђује тарифе за кориштење терминала за утечњени природни гас и даје сагласност на ценовник нестандартних услуга оператора терминала за утечњени природни гас,
- сс) надгледа поступање оператора складишта природног гаса и оператора терминала за утечњени природни гас у погледу примјене услова приступа систему,
- тт) доноси правила за вођење књиговодствених евиденција ради спровођења одредби овог закона и других прописа у вези са рачуноводственим раздвајањем,
- уу) прописује правила извјештавања, обрасце за доставу података, динамику и начин доставе извјештаја од енергетских субјеката,
- вв) доноси правилник о издавању дозвола,
- ww) остварује друге надлежности у складу са овим законом и другим прописима у области енергетике и преузетим међународним обавезама.

Члан 30.

(Овлаштења Регулаторне комисије у сектору природног гаса)

Регулаторна комисија је овлаштена да:

- а) доноси одлуке које су обавезујуће за енергетске субјекте,

- б) тражи информације од енергетских субјеката неопходне за вршење својих надлежности и јавно објављује информације о тржишту природног гаса,
- ц) врши надгледање рада енергетских субјеката, укључујући и увид у пословне рачуне и књиговодствене евиденције,
- д) прати и надзире извршавање обавеза енергетских субјеката из овог закона и издатих дозвола,
- е) изриче примјерене и сразмјерне казне енергетским субјектима који не извршавају обавезе из овог закона, укључујући и издавање прекршајног налога,
- ф) сарађује и размјењује податке са агенцијама и организацијама које се баве заштитом конкуренције и заштитом животне средине.

Члан 31.

(Рјешавање спорова пред Регулаторном комисијом)

(1) Регулаторна комисија је надлежна да на захтјев крајњег купца рјешава спорове у вези са поступањем или неиспуњењем обавеза оператора дистрибутивног система или снабдјевача природним гасом у складу са овим законом, Законом о енергији и регулацији енергетских дјелатности у Федерацији Босне и Херцеговине и подзаконским актима.

(2) Регулаторна комисија доноси правилник којим се прописује поступак рјешавања спорова у складу са Законом о енергији и регулацији енергетских дјелатности у Федерацији Босне и Херцеговине.

Члан 32.

(Претпоставке за подношење захтјева за рјешавање спора)

(1) Прије подношења захтјева за рјешавање спора Регулаторној комисији, крајњи купац је дужан да претходно у писаној форми поднесе приговор енергетском субјекту, те покуша мирним путем ријешити спор.

(2) Енергетски субјект дужан је да подносиоцу приговора достави одговор са образложењем у писаној форми у року од 15 дана од дана пријема приговора.

(3) Крајњи купац који је незадовољан одговором из става (2) овог члана, има право у року од 15 дана од дана пријема одговора поднијети Регулаторној комисији захтјев за рјешавање спора.

(4) Енергетски субјект је обавезан да крајњем купцу омогући приступ документацији и подацима у вези са остваривањем права и извршавањем обавеза из закљученог уговора.

(5) Захтјев за рјешавање спора обавезно садржи податке о странкама, предмет захтјева, чињенични опис и приједлог за рјешење спора.

(6) Уз захтјев из става (5) овог члана крајњи купац је дужан да достави доказе на којима заснива захтјев, укључујући и доказ да се претходно обраћао енергетском субјекту приговором у писаној форми.

Члан 33.

(Одлука о захтјеву за рјешавање спора и тужба)

- (1) Одлуке Регулаторне комисије о захтјеву за рјешавање спора су коначне.
- (2) Одлука Регулаторне комисије о захтјеву за рјешавање спора доноси се у року од 60 дана од дана достављања захтјева за рјешавање спора.
- (3) Уколико Регулаторна комисија затражи додатне информације, рок из става (2) овог члана продужава се за додатних 60 дана.
- (4) Против коначне одлуке Регулаторне комисије из става (1) овог члана странка може покренути управни спор, подношењем тужбе надлежном суду у року од 30 дана од дана пријема одлуке.

ДИО ШЕСТИ – ПРОИЗВОДЊА ПРИРОДНОГ ГАСА

Члан 34.

(Обављање дјелатности производње)

Дјелатност производње природног гаса може да обавља правно лице које има одговарајућу дозволу за обављање дјелатности издату од стране Регулаторне комисије у складу са овим законом.

Члан 35.

(Права произвођача)

Произвођач има право да:

- а) приступа транспортном и дистрибутивном систему под условима утврђеним прописима о раду транспортног, односно дистрибутивног система,
- б) продаје произведени природни гас на конкурентском тржишту,
- ц) приступа складишту према регулисаним условима,
- д) ограничи или прекине испоруку природног гаса:
 - у случају директне угрожености живота и здравља људи или имовине те ради отклањања таквих опасности,
 - ради планираног одржавања или реконструкције производних постројења, и
 - ради отклањања кварова на производним постројењима.
- е) пружа помоћне услуге у складу са својим техничким могућностима.

Члан 36.

(Обавезе произвођача)

Произвођач природног гаса има обавезу да:

- а) испуњава услове дозволе за производњу природног гаса,
- б) примјењује прописе и правила који се односе на рад транспортног и дистрибутивног система и функционисање тржишта, прописе који се односе на заштиту конкуренције, као и одлуке надлежних органа,
- ц) посједује исправан и верификован мјерни уређај који омогућава мјерење произведеног природног гаса, као и природног гаса који се преузима или испоручује у мрежу,
- д) задовољава техничке и погонске услове дефинисане техничким прописима и стандардима, укључујући вођење погонске и техничке документације,
- е) преузме балансну одговорност или закључи уговор са балансно одговорном страном,
- ф) поступа у складу са правилима заштите тржишне конкуренције приликом учешћа на тржишту природног гаса,
- г) одржава производна постројења у исправном стању, обезбјеђује њихову погонску спремност и сигурно кориштење, укључујући и информациону сигурност, у складу са техничким и другим прописима и стандардима,
- х) омогући приступ треће стране мрежи производних гасовода на принципима преговарачког приступа,
- и) пружа помоћне услуге у складу са прописима којима се уређује функционисање транспортног система и пружање помоћних услуга,
- ј) стави на располагање надлежном оператору система податке потребне за рад система,
- к) доставља планове производње и сноси трошкове дебаланса у складу са правилима којима се уређује балансно тржиште природног гаса,
- л) задовољава прописане услове који се односе на енергијску ефикасност и заштиту животне средине,
- м) обезбиједи несметан приступ својим објектима, постројењима и опреми, те пружи потребне информације и документацију Регулаторној комисији и Министарству,
- н) обезбиједи несметан приступ својим објектима, постројењима и опреми, те пружи потребне информације и документацију надлежним инспекцијским органима,
- о) примјењује прописане мјере противпожарне заштите и заштите на раду,
- п) врши редовне периодичке прегледе постројења у циљу утврђивања погонске исправности и сигурности електроенергетских објеката.

ДИО СЕДМИ – ДИСТРИБУЦИЈА ПРИРОДНОГ ГАСА

ПОГЛАВЉЕ I. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 37.

(Дистрибутивни систем)

Дистрибутивни систем природног гаса обухвата дистрибутивну мрежу гасовода максималног називног притиска једнаког или мањег од 16 бар, са припадајућим регулационим, мјерно-регулационим и мјерним станицама, одоризацијским станицама, прикључцима и другим постројењима, опремом и уређајима на дистрибутивном систему неопходним за дистрибуцију природног гаса, закључно са мјерним уређајима.

Члан 38.

(Доступност дистрибутивног система)

Дистрибутивни систем доступан је свим корисницима на регулисан, транспарентан и недискриминирајући начин, у складу са одредбама овог закона.

Члан 39.

(Обављање дјелатности дистрибуције)

- (1) Оператор дистрибутивног система обавља дјелатност дистрибуције у складу са условима из дозволе за обављање дјелатности.
- (2) Оператор дистрибутивног система уговором уређује права и обавезе са енергетским субјектима у складу са одредбама овог закона и другим прописима.
- (3) Оператору дистрибутивног система није дозвољено да тргује природним гасом, осим купопродаје за властиту потрошњу и покривање губитака у дистрибутивној мрежи.
- (4) Оператору дистрибутивног система није дозвољено да подузима мјере које доводе до нарушавања конкуренције.

Члан 40.

(Раздвајање оператора дистрибутивног система)

- (1) Ако је оператор дистрибутивног система дио вертикално интегрисаног субјекта, дужан је да буде независан у односу на друге дјелатности које нису повезане са дистрибуцијом, најмање у смислу свог правног облика, организације и доношења одлука.
- (2) Независност оператора дистрибутивног система из става (1) овог члана не ствара обавезу да се власништво над средствима за дистрибуцију природног гаса одвоји од вертикално интегрисаног субјекта.
- (3) Независност оператора дистрибутивног система обезбјеђује се минимално на следећи начин:

- а) лицима одговорним за руковођење оператором дистрибутивног система није дозвољено да учествују у раду органа вертикално интегрисаног субјекта, који су директно или индиректно одговорни за свакодневни рад производње или снабдијевања природним гасом,
- б) оператор дистрибутивног система подузима одговарајуће мјере које ће обезбиједити да лица одговорна за руковођење оператором дистрибутивног система поступају професионално и на начин који им омогућава независност у раду,
- ц) оператор дистрибутивног система доноси одлуке о средствима потребним за рад, одржавање и развој мреже независно од вертикално интегрисаног субјекта,
- д) оператор дистрибутивног система мора имати на располагању одговарајуће финансијске, техничке, материјалне и људске ресурсе за обављање дјелатности,
- е) оператор дистрибутивног система доноси програм усклађености који предвиђа мјере којима се елиминише дискриминаторно понашање и осигурава праћење његове примјене.

(4) Оператору дистрибутивног система који је дио вертикално интегрисаног субјекта, својим пословним обиљежјима и у комуникацијама, није дозвољено да ствара забуну у вези са одвојеним идентитетом енергетског субјекта за снабдијевање који је дио истог вертикално интегрисаног субјекта.

Члан 41.

(Програм усклађености)

(1) Оператор дистрибутивног система који је дио вертикално интегрисаног субјекта доноси програм усклађености којим се прописују мјере у циљу осигуравања ефективног раздвајања оператора дистрибутивног система, спрјечавања дискриминаторског понашања и појаве унакрсних субвенција.

(2) Програм усклађености из става (1) овог члана доставља се Регулаторној комисији на одобрење.

(3) Оператор дистрибутивног система именује независно лице или тијело одговорно за праћење усклађености, које има приступ свим потребним информацијама оператора дистрибутивног система и повезаних привредних друштава.

(4) Лице или тијело одговорно за праћење усклађености у свом раду потпуно је независно од управљачких структура оператора дистрибутивног система и повезаних привредних друштава.

(5) Лице или тијело одговорно за праћење усклађености израђује и доставља Регулаторној комисији годишњи извјештај о provedби програма усклађености, у

роковима које одређује Регулаторна комисија, те коначан извјештај објављује на интернет страници оператора дистрибутивног система.

(6) Регулаторна комисија има следеће задатке и надлежности у вези са доношењем и примјеном програма усклађености:

- а) одобравање програма усклађености, укључујући и услове за именовање лица или тијела одговорног за праћење усклађености,
- б) одобравање трошкова примјене програма усклађености као саставног дијела регулисаних трошкова оператора дистрибутивног система,
- ц) право да захтијева доставу додатних појашњења у вези са годишњим извјештајем из става (4) овог члана, као и право да захтијева разматрање додатних мјера које нису биле предмет извјештаја.

Члан 42.

(Садржај програма усклађености)

Програмом усклађености се прописују:

- а) начин именовања и потребни услови за именовање лица или тијела одговорног за праћење усклађености,
- б) права и дужности лица или тијела одговорног за праћење усклађености,
- ц) минимални садржај кодекса понашања менаџмента и запослених оператора дистрибутивног система у вези са програмом усклађености,
- д) принципи успостављања међусобних односа и обављања заједничких послова унутар вертикално интегрисаног субјекта,
- е) мјере којим се обезбјеђује независност менаџмента,
- ф) мјере којим се обезбјеђује право ефективног доношења одлука унутар оператора дистрибутивног система у односу на вертикално интегрисаног субјекта,
- г) мјере за провођење рачуноводственог раздвајања оператора дистрибутивног система,
- х) мјере за успостављање засебног идентитета и брендирања оператора дистрибутивног система,
- и) мјере за заштиту повјерљивих и комерцијално осјетљивих информација у посједу оператора дистрибутивног система,
- ј) начин поступања у случају кршења одредби програма усклађености,
- к) надзор над примјеном и извјештавање о примјени програма усклађености,
- л) друга питања од значаја за provedбу програма усклађености.

Члан 43.

(Права вертикално интегрисаног субјекта)

(1) Вертикално интегрисани субјект одобрава годишњи план пословања и прописује општи ниво задужености оператора дистрибутивног система, те прати извршење плана пословања и инвестиција.

(2) Вертикално интегрисаном субјекту није дозвољено да даје упутства у вези са свакодневним обављањем послова, нити да утиче на појединачне инвестиционе одлуке оператора дистрибутивног система које су у оквиру одобреног финансијског плана.

(3) Вертикално интегрисани субјект може контролисати извршење плана пословања, укључујући и план инвестиција, утврђивања пословних политика и друга права чијом примјеном се обезбјеђује заштита интереса унутар вертикално интегрисаног субјекта у мјери у којој се не нарушава независност оператора дистрибутивног система.

Члан 44.

(Изузеће од обавезе раздвајања оператора дистрибутивног система)

Одредбе из члана 40. и члана 41. овог закона не примјењују се на вертикално интегрисане субјекте који испоручују природни гас за мање од 100.000 прикључених купаца.

Члан 45.

(Обавезе оператора дистрибутивног система)

Оператор дистрибутивног система дужан је да:

- а) испуњава услове дозволе за обављање дјелатности,
- б) управља, одржава и развија дистрибутивни систем на начин којим се осигурава дугорочна способност система да задовољи разумне потребе за дистрибуцијом природног гаса и економичним кориштењем дистрибутивне мреже,
- ц) осигура поузданост дистрибутивног система за потребе снабдијевања крајњих купаца природним гасом, квалитет услуга и праћење квалитета природног гаса,
- д) изради правила о раду дистрибутивног система,
- е) донесе правила о прикључењу објеката корисника система на дистрибутивни систем,
- ф) пропише услове за прикључење објеката корисника дистрибутивног система, у складу са законом, подзаконским актима, техничким прописима и стандардима,
- г) изради планове развоја и инвестиција у дистрибутивном систему,
- х) донесе програм усклађености и извјештај о провођењу програма,
- и) омогући корисницима приступ дистрибутивном систему, према регулисаним, транспарентним и недискриминирајућим условима и закљученим уговорима,

- j) осигура недискриминирајући третман енергетских субјеката у односу на повезана привредна друштва унутар вертикално интегрисаног субјекта,
- к) омогући корисницима система и трећим лицима недискриминирајући приступ подацима и информацијама којима располаже, изузев оних за које је интерним актом оператора дистрибутивног система утврђено да представљају комерцијалну или пословну тајну,
- л) обезбиједи усклађеност погона дистрибутивног система са транспортним системом, те прикљученим постројењима корисника система,
- м) утврди приједлоге тарифа за кориштење дистрибутивног система, накнада за прикључење и накнада по основу пружања нестандартних услуга,
- н) обрачуна и наплати тарифе за кориштење дистрибутивног система, накнаде за прикључење, накнаде по основу пружања нестандартних услуга и накнаде по основу обрачунате неовлаштене потрошње,
- о) утврђује нормативе радова у дистрибутивном систему,
- п) обезбиједи исправност и поузданост мјерења природног гаса на мјестима примопредаје са корисницима дистрибутивног система,
- q) обезбиједи тајност повјерљивих информација добијених током обављања дјелатности и да информације које могу обезбиједити предност на тржишту објављује на недискриминирајући начин,
- р) врши контролу исправности прикључка и мјерног мјеста,
- с) кориснику система достави записник, потврду или обавјештење о свим радњама извршеним на прикључку и мјерном мјесту,
- т) контролише заштитни појас гасовода и подузима заштитне мјере,
- у) омогућава промјену снабдјевача у складу са одредбама овог закона,
- в) утврђује и документује неовлаштену потрошњу природног гаса и врши обрачун накнаде за неовлаштену потрошњу природног гаса,
- w) прикупи, обради и достави надлежним субјектима податке о обрачунским мјерним величинама на мјесту примопредаје са корисницима дистрибутивног система,
- х) изгради прикључке корисника дистрибутивног система и обезбиједи услове у дистрибутивном систему за њихово прикључење, уколико постоје могућности за одобрење приступа дистрибутивном систему,
- у) планира и набави природни гас за покривање дистрибутивних губитака у складу са транспарентним, недискриминирајућим и тржишним принципима,
- з) уређује балансну одговорност код набавке природног гаса за покривање дистрибутивних губитака,
- аа) прати губитке у дистрибутивној мрежи и предузима мјере за њихово смањење,
- бб) подузима мјере за управљање загушењима у дистрибутивној мрежи,
- цц) прати, евидентира, анализира и примјењује мјере на одржавању и унапређењу квалитета снабдијевања,

- дд) прати сигурност снабдијевања и учествује у изради извјештаја о сигурности снабдијевања,
- ее) изради стандардне профиле потрошње крајњих купаца чија се потрошња и балансна одговорност не утврђује на основу мјерења у прописаном обрачунском мјерном интервалу,
- фф) одржава базу података о крајњим купцима и њиховим снабдјевачима за мјеста испоруке са свог система,
- гг) води регистар обрачунских мјерних мјеста балансних група и достави податке неопходне за администрацију тржишта надлежним субјектима, у складу са прописима којима се уређује организација тржишта природног гаса,
- хх) достави снабдјевачу мјерне податке о потрошњи купаца које он снабдијева, на бази измјерених вриједности или стандардних профила оптерећења,
- ии) једном годишње, најкасније до 31. марта текуће године, утврди листу купаца који имају статус малог купца природног гаса или крајњег купца од посебног друштвеног значаја, те о томе обавијести ове купце и снабдјеваче,
- јј) планира потребе за природним гасом и израђује билансе потрошње природног гаса у дистрибутивном систему,
- кк) доставља податке о будућим потребама за природним гасом надлежним органима и субјектима,
- лл) утврђује техничке захтјеве за увођење и примјену напредних мјерних система и технологија паметних мрежа,
- мм) организује посебне организационе јединице за рјешавање приговора и жалби и информисање корисника система,
- нн) води евиденције о рјешавању приговора и жалби корисника система,
- оо) доставља извјештаје Регулаторној комисији у складу са овим законом и прописима Регулаторне комисије,
- пп) обезбјеђује корисницима система и јавно објављује кратке и садржајне информацијске листе са практичним информацијама које се односе на њихова права,
- qq) примјењује мјере за побољшање енергетске ефикасности,
- рр) примјењује мјере за заштиту од пожара и за заштиту животне средине,
- сс) примјењује мјере које се односе на информациону сигурност,
- тт) имплементира одредбе мрежних правила и смјерница за рад система природног гаса Европске уније у дијелу који се односи на оператора дистрибутивног система,
- уу) обезбиједи несметан приступ својим објектима, постројењима и опреми, те пружи потребне информације и документацију Регулаторној комисији,
- вв) обезбиједи несметан приступ својим објектима, постројењима и опреми, те пружи потребне информације и документацију надлежном инспекцијском органу и Министарству,

- ww) успостави диспечерски центар за надзор дистрибутивног система, система мјерења, система за праћење параметара квалитете гаса и уређаја за одоризацију гаса,
- xx) закључи одговарајући уговор са оператором транспортног система у складу са прописима који уређују област транспорта природног гаса,
- yy) доставља информације оператору транспортног система и операторима повезаних дистрибутивних система ради сигурног и ефикасног функционисања и развоја међусобно повезаних система,
- zz) испуњава друге обавезе у складу са овим законом, подзаконским прописима и условима дозволе за обављање дјелатности дистрибуције природног гаса.

Члан 46.

(Планирање развоја дистрибутивног система)

- (1) Оператор дистрибутивног система сваке двије године, најкасније до краја октобра текуће године, доноси десетогодишњи план развоја дистрибутивног система.
- (2) Регулаторна комисија даје сагласност на десетогодишњи план развоја дистрибутивног система.
- (3) Након добијања сагласности Регулаторне комисије оператор дистрибутивног система јавно објављује десетогодишњи план развоја дистрибутивног система.
- (4) Десетогодишњи план развоја дистрибутивног система усклађује се са Енергетском стратегијом Федерације Босне и Херцеговине, плановима развоја транспортне мреже, документима просторног планирања и захтјевима корисника система.
- (5) Одредбе ставова (1) до (4) овог члана не примјењују се на операторе дистрибутивног система који испоручују природни гас за мање од 100.000 прикључених купаца.

Члан 47.

(Планирање инвестиција у дистрибутивни систем)

- (1) Оператор дистрибутивног система, најкасније до краја новембра текуће године, доноси годишњи и трогодишњи план инвестиција у дистрибутивни систем.
- (2) Годишњи и трогодишњи план инвестиција у дистрибутивни систем израђују се према потребама корисника система, те се усклађују са десетогодишњим планом развоја дистрибутивног система, планом инвестиција транспортног система и документима просторног планирања.
- (3) Регулаторна комисија даје сагласност на годишњи и трогодишњи план инвестиција у дистрибутивни систем.

(4) Након добијања сагласности Регулаторне комисије оператор дистрибутивног система јавно објављује годишњи и трогодишњи план инвестиција у дистрибутивни систем.

(5) План инвестиција у дистрибутивни систем садржи:

- а) тренутно стање и степен кориштења елемената дистрибутивног система,
- б) процјену потреба за додатним капацитетима,
- ц) преглед већих објеката гасне инфраструктуре чија је изградња и реконструкција предвиђена у планском периоду,
- д) циљеве квалитета снабдијевања, посебно у дијелу који се односи на континуитет испоруке и квалитет природног гаса,
- е) циљеве заштите животне средине,
- ф) планиране инвестиције у напредне системе мјерења и технологије паметних мрежа,
- г) процјену потреба информационе сигурности,
- х) остале податке од значаја за планирање инвестиција у дистрибутивни систем.

(6) Оператор дистрибутивног система развија дистрибутивни систем у складу са одобреним плановима инвестиција о чему извјештава Регулаторну комисију.

Члан 48.

(Накнаде за пружање услуга оператора дистрибутивног система)

(1) Оператор дистрибутивног система остварује приходе потребне за обављање дјелатности дистрибуције природног гаса, по основу:

- а) накнаде за кориштење дистрибутивног система (тарифа),
- б) накнаде за прикључење на дистрибутивни систем,
- ц) накнаде за пружање нестандартних услуга корисницима дистрибутивног система,
- д) обрачунате неовлаштене потрошње.

(2) Накнаде из става (1) тачка а) до ц) овог члана су регулисане и оператору дистрибутивног система није дозвољено да примијени друге износе накнада у односу на оне које је одредила или на које је сагласност дала Регулаторна комисија.

(3) Методологије за израчун накнада, приједлози накнада, израчуни и јединични износи накнада за пружање услуга оператора дистрибутивног система су јавни и објављују се на интернет страници Регулаторне комисије и оператора дистрибутивног система.

Члан 49.

(Накнада за кориштење дистрибутивног система)

(1) Корисници система плаћају накнаду за кориштење дистрибутивног система оператору дистрибутивног система.

(2) Регулаторна комисија доноси методологију за утврђивање тарифа за кориштење дистрибутивног система.

(3) Методологија из става (2) овог члана се заснива на следећим начелима и циљевима:

- а) пропорционалност и недискриминација,
- б) јавност и објективност критерија за признавање трошкова,
- ц) одрживост инвестирања у дистрибутивни систем,
- д) баланс између квалитета услуге и цијена које плаћају корисници дистрибутивног система,
- е) избегавање унакрсних субвенција између различитих група корисника система,
- ф) подстицање квалитета снабдијевања и ефикасности рада оператора дистрибутивног система,
- г) повећање сигурности снабдијевања,
- х) повећање информационе сигурности, и
- и) примјена савремених технологија.

(4) Методологијом из става (2) овог члана уређују се:

- а) начин покретања и вођења тарифног поступка,
- б) критерији за признавање оправданих расхода оператора дистрибутивног система,
- ц) начин утврђивања потребног прихода оператора дистрибутивног система,
- д) правила и поступак алокације одобреног потребног прихода на категорије и групе потрошње,
- е) начин утврђивања тарифних ставова за кориснике система,
- ф) категорије потрошње и групе купаца,
- г) тарифни елементи за обрачун испорученог природног гаса,
- х) други елементи од значаја за вођење поступка, одређивање и примјену тарифа.

(5) Категорије потрошње и групе купаца одређују се у зависности од радног притиска, капацитета и потрошње на мјесту прикључења, намјене потрошње и других критерија дефинисаних методологијом из става (2) овог члана.

(6) Оператор дистрибутивног система на основу методологије из става (2) овог члана израђује и подноси Регулаторној комисији приједлог за одобрење потребног прихода оператора дистрибутивног система и утврђивање тарифа за кориштење дистрибутивног система по категоријама потрошње и групама купаца.

(7) Регулаторна комисија разматра приједлог оператора дистрибутивног система из става (6) овог члана и утврђује коначни износ тарифа за кориштење дистрибутивног система.

(8) Накнада за кориштење дистрибутивног система се исказује као посебна ставка на рачуну за испоручени природни гас.

Члан 50.

(Регулаторни период за обрачун тарифа за кориштење дистрибутивног система)

(1) Тарифе за кориштење дистрибутивног система утврђују се за регулаторни период од четири године.

(2) Изузетно, у случају значајних промјена параметара на којима је заснован израчун тарифа за кориштење дистрибутивног система, износи тарифа се могу измијенити и у току трајања регулаторног периода на основу образложеног захтјева оператора дистрибутивног система или на иницијативу Регулаторне комисије.

Члан 51.

(Накнада за прикључење на дистрибутивни систем)

(1) За прикључење новог објекта на дистрибутивни систем, повећање прикључног капацитета постојећег објекта или измјене на постојећем прикључку, инвеститор плаћа оператору дистрибутивног система накнаду за прикључење.

(2) Накнада за прикључење обухвата трошкове изградње прикључка и дио трошкова система насталих као предуслов за прикључење објекта на систем.

(3) Регулаторна комисија доноси правила којим прописује методологије за утврђивање накнаде за прикључење на дистрибутивни систем и накнаде за прикључење на затворени дистрибутивни систем.

(4) Оператор дистрибутивног система на основу методологија из става (3) овог члана израђује и подноси Регулаторној комисији приједлог за утврђивање јединичних накнада за прикључење на дистрибутивни систем, по категоријама потрошње и групама купаца.

(5) Регулаторна комисија разматра приједлог оператора дистрибутивног система из става (4) овог члана и утврђује коначни износ накнада за прикључење на дистрибутивни систем.

Члан 52.

(Накнаде за пружање нестандартних услуга)

(1) Корисници система или друга лица која користе нестандартне услуге оператора дистрибутивног система дужни су платити накнаду за пружање нестандартних услуга.

(2) Износ накнада за пружање нестандартних услуга утврђује оператор дистрибутивног система уз сагласност Регулаторне комисије.

(3) Износ накнада из става (2) овог члана утврђује се на основу норматива радова оператора дистрибутивног система.

(4) Накнаде за пружање нестандартних услуга обухватају и друге објективне трошкове који могу настати у поступку пружања нестандартних услуга, укључујући и услуге других надлежних органа и тијела, а чија висина се не може унапријед одредити и исказати.

Члан 53.

(Извјештавање)

Оператор дистрибутивног система периодично, према динамици, обиму и начину који одреди Регулаторна комисија, доставља извјештаје Регулаторној комисији, који се односе на:

- а) техничке податке дистрибутивног система,
- б) податке о корисницима дистрибутивног система,
- ц) податке о реализацији планова инвестиција,
- д) податке о промјенама снабдјевача,
- е) податке о продаји природног гаса на дистрибутивној мрежи,
- ф) податке о оствареним губицима у систему и набавци природног гаса за ове потребе,
- г) податке о оптерећењу дистрибутивног система,
- х) податке о прикључцима на дистрибутивни систем,
- и) показатеље квалитета снабдијевања природним гасом,
- ј) финансијске показатеље, и
- к) остале податке у складу са актима Регулаторне комисије.

Члан 54.

(Тајност података)

(1) Оператор дистрибутивног система је дужан да обезбиједи тајност повјерљивих података које добија од других енергетских субјеката и купаца, осим ако се посебним прописом не захтијева јавно објављивање одређених података или њихова достава надлежним тијелима.

(2) Оператор дистрибутивног система дужан је на недискриминаторан начин објављивати информације које могу обезбиједити предност учесницима на тржишту.

(3) Информације о могућностима кориштења дистрибутивног система су јавне.

Члан 55.

(Приступ дистрибутивном систему)

- (1) Оператор дистрибутивног система дужан је заинтересованим лицима омогућити приступ дистрибутивном систему по регулисаним условима на транспарентан и недискриминирајући начин.
- (2) Оператор дистрибутивног система може одбити приступ дистрибутивном систему искључиво због ограничених капацитета, погонских сметњи, преоптерећености система или због угрожености рада система и неиспуњавања услова прописаних овим законом и подзаконским актима.
- (3) Оператор дистрибутивног система дужан је информисати лице којем је одбијен приступ дистрибутивном систему о разлозима одбијања приступа који морају бити објективни, недискриминирајући и детаљно образложени.
- (4) Корисник дистрибутивног система, којем је одбијен приступ систему или је незадовољан условима приступа, може поднјети жалбу Регулаторној комисији.

Члан 56.

(Уговор о кориштењу дистрибутивног система)

- (1) Кориштење дистрибутивног система уређује се уговором о кориштењу који закључују оператор дистрибутивног система и корисник система.
- (2) Услови за закључење и садржај уговора о кориштењу дистрибутивног система детаљније се уређују Општим условима за испоруку и снабдијевање крајњих купаца природним гасом (у даљњем тексту: Општи услови).

Члан 57.

(Директни гасовод)

- (1) Енергетски субјект и крајњи купац који немају могућност приступа дистрибутивном систему могу изградити директни гасовод, уз претходно прибављену сагласност Регулаторне комисије.
- (2) Произвођач природног гаса може директним гасоводом снабдијевати властите пословне објекте уз претходно прибављену сагласност Регулаторне комисије.

Члан 58.

(Квалитет снабдијевања)

- (1) Квалитет снабдијевања природним гасом обухвата:
 - а) континуитет испоруке,
 - б) квалитет природног гаса,
 - ц) квалитет услуга.
- (2) Регулаторна комисија доноси правилник, којим се прописују:

- а) показатељи квалитета снабдијевања,
- б) начин мјерења, прикупљања и обраде показатеља квалитета снабдијевања,
- ц) постепено увођење општих, минималних и гарантованих стандарда квалитета снабдијевања,
- д) постепено увођење финансијске компензације крајњем купцу након увођења гарантованих стандарда квалитета снабдијевања,
- е) начин, динамику и садржај извјештаја који се достављају Регулаторној комисији,
- ф) садржај годишњег извјештаја о квалитету снабдијевања који припрема оператор дистрибутивног система.

(3) У циљу осигурања квалитета снабдијевања оператор дистрибутивног система дужан је да:

- а) успостави систем за праћење квалитета природног гаса у дистрибутивном систему,
- б) води евиденције података потребних за утврђивање параметара квалитета снабдијевања,
- ц) прати показатеље квалитета снабдијевања.

(4) Оператор дистрибутивног система дужан је да најкасније до 31. марта текуће године изради и јавно објави извјештај о квалитету снабдијевања за претходну годину.

Члан 59.

(Правила о раду дистрибутивног система)

(1) Рад и управљање дистрибутивним системом регулишу се правилима о раду дистрибутивног система.

(2) Правила о раду дистрибутивног система прописују:

- а) техничке и друге услове за сигуран рад система,
- б) техничке и друге услове за прикључење корисника на дистрибутивни систем,
- ц) методологију и критерије за планирање развоја дистрибутивног система,
- д) квалитет природног гаса, дозвољена одступања параметара квалитета и начин вршења контроле квалитете природног гаса,
- е) техничке услове за кориштење дистрибутивног система,
- ф) планирање рада и управљање дистрибутивним системом,
- г) поступке при раду дистрибутивног система у случају поремећеног радног режима услед кvara, више силе и других ванредних околности,
- х) начин управљања загушењима у дистрибутивном систему,
- и) начин провођења ограничења испоруке у случају недостатка природног гаса у систему,
- ј) техничке захтјеве за опрему која се користи у дистрибутивном систему,

- к) техничке захтјеве за обрачунско мјерно мјесто корисника система,
- л) техничке и друге услове за међусобно повезивање и рад мрежа,
- м) начин утврђивања стандардних профила оптерећења,
- н) захтјеве у вези размјене података и мјерења са корисницима система и другим операторима система,
- о) друга питања од значаја за рад дистрибутивног система.

(3) Правила о раду дистрибутивног система одобрава Регулаторна комисија на приједлог оператора дистрибутивног система.

(4) Правила о раду дистрибутивног система се објављују на интернет страници Регулаторне комисије и оператора дистрибутивног система.

ПОГЛАВЉЕ II. ПРИКЉУЧЕЊЕ НА ДИСТРИБУТИВНИ СИСТЕМ

Члан 60.

(Прикључење на дистрибутивни систем)

- (1) Оператор дистрибутивног система дужан је на основу поднесеног захтјева прикључити на дистрибутивни систем све објекте који испуњавају услове прописане овим законом и подзаконским актима те посједују потребна одобрења у складу са прописима из области грађевина.
- (2) Оператор дистрибутивног система утврђује начин и услове прикључења на дистрибутивни систем у складу са одредбама овог закона.
- (3) У поступку прикључења на дистрибутивни систем подносилац захтјева прибавља енергетску сагласност и закључује уговор о прикључењу са оператором дистрибутивног система, што се ближе уређује Општим условима.
- (4) Подносилац захтјева може затражити од оператора дистрибутивног система прелиминарно мишљење о могућности прикључења објекта на дистрибутивни систем.

Члан 61.

(Прелиминарно мишљење о могућностима прикључења)

- (1) Оператор дистрибутивног система издаје прелиминарно мишљење о могућностима прикључења у сврху сагледавања могућих опција и оквирних трошкова прикључења објекта на дистрибутивни систем, у року од 15 дана од дана подношења уредног захтјева.
- (2) Прелиминарно мишљење о могућностима прикључења је необавезујуће и издаје се у сврху информисања подносиоца захтјева о могућим опцијама за прикључење на дистрибутивни систем у вријеме подношења захтјева.
- (3) Трошкове издавања прелиминарног мишљења о могућностима прикључења сноси подносилац захтјева, према цјеновнику нестандартних услуга.

Члан 62.

(Енергетска сагласност)

- (1) Инвеститор који намјерава да прикључи свој објект на дистрибутивни систем дужан је да прибави енергетску сагласност од оператора дистрибутивног система.
- (2) Енергетска сагласност садржи услове прикључења на дистрибутивни систем, што се ближе уређује Општим условима.
- (3) Енергетска сагласност прибавља се прије прикључења објекта на дистрибутивни систем.
- (4) Захтјев за издавање енергетске сагласности подноси се у писаној форми, у штампаном или електронском облику.
- (5) Енергетска сагласност се издаје за:
 - а) прикључење објекта нових корисника,
 - б) постојеће објекте у случају промјене прикључног капацитета, спајања или раздвајања мјерних мјеста, те
 - ц) друге случајеве прописане Општим условима.
- (6) О захтјеву за издавање енергетске сагласности одлучује оператор дистрибутивног система, у складу са одредбама закона којим се уређује управни поступак, у року од 30 дана од дана подношења захтјева.
- (7) Изузетно, у случају измјене услова прикључења у периоду од издавања енергетске сагласности до закључења уговора о прикључењу на дистрибутивни систем, оператор дистрибутивног система врши измјене раније издате енергетске сагласности.
- (8) Енергетска сагласност престаје важити уколико инвеститор не прикључи објект у року и под условима који се одређују Општим условима.

Члан 63.

(Уговор о прикључењу)

- (1) Прије изградње прикључка на дистрибутивни систем, инвеститор чији се објект прикључује на дистрибутивни систем и оператор дистрибутивног система закључују уговор о прикључењу.
- (2) Уговором о прикључењу дефинишу се трошкови прикључења, израда прикључка, надзор над изградњом прикључка, поступак и рокови прикључења, начин плаћања и друге одредбе од значаја за његово извршење.

Члан 64.

(Трошкови прикључења)

Инвеститор плаћа оператору дистрибутивног система накнаду за прикључење у складу са чланом 51. овог закона.

Члан 65.

(Право на жалбу)

Против рјешења о енергетској сагласности или акта којим је одбијен приступ систему, може се изјавити жалба Регулаторној комисији у складу са чланом 15. овог закона.

Члан 66.

(Изградња новог прикључка)

- (1) Оператор дистрибутивног система је инвеститор изградње прикључка новог корисника система.
- (2) Изградњу прикључка објекта корисника система врши оператор дистрибутивног система.
- (3) Изграђени прикључак је основно средство оператора дистрибутивног система и дио дистрибутивног система.
- (4) Оператор дистрибутивног система сноси трошкове одржавања прикључка који је његово основно средство.

Члан 67.

(Третман постојећих прикључака)

- (1) Постојећи корисници дистрибутивног система могу без накнаде пренијети на оператора дистрибутивног система власништво над технички исправним прикључком, укључујући мјерно мјесто, ради даљег управљања и одржавања.
- (2) Ако постојећи корисник система, који је власник прикључка и мјерног мјеста, не жели пренијети власништво над прикључком и припадајућим мјерним мјестом оператору дистрибутивног система, дужан је да:
 - а) сноси трошкове редовног и инвестиционог одржавања властитог прикључка,
 - б) сноси трошкове прегледа, одржавања и верификације мјерних уређаја,
 - ц) послове одржавања и интервенција на прикључку и мјерном мјесту повјери оператору дистрибутивног система.
- (3) Постојећи корисник система не може оспорити оператору дистрибутивног система прикључење новог корисника система преко постојећег прикључка, без обзира да ли су прикључак и мјерно мјесто у власништву оператора дистрибутивног система или корисника.

Члан 68.

(Прво прикључење објекта корисника)

Оператор дистрибутивног система у поступку првог прикључења објекта корисника на мрежу врши провјеру испуњења услова за пуштање у погон унутрашње гасне инсталације корисника система.

Члан 69.

(Обрачунско мјерно мјесто)

- (1) Обрачунско мјерно мјесто је мјесто мјерења испорученог, односно преузетог природног гаса између оператора дистрибутивног система и корисника система.
- (2) Оператор дистрибутивног система енергетском сагласношћу одређује локацију обрачунског мјерног мјеста, на начин који му обезбјеђује несметан приступ.

Члан 70.

(Приступ мјерном мјесту)

- (1) Корисник система дужан је да омогући овлашћеним представницима оператора дистрибутивног система приступ мјерним уређајима и гасним инсталацијама у свом власништву, као и мјерним уређајима, објектима и опреми у власништву оператора дистрибутивног система који се налазе на његовом посједу, ради читања, контроле, испитивања, прегледа, провјере исправности, отклањања кварова, измјештања и замјене мјерних уређаја и опреме, као и ради обуставе испоруке.
- (2) Корисник система дужан је да заштити од оштећења и неовлашћеног приступа мјерне уређаје који су лоцирани на његовом посједу.

Члан 71.

(Правила о прикључењу)

- (1) Оператор дистрибутивног система, уз сагласност Регулаторне комисије, доноси правила о прикључењу објеката корисника система на дистрибутивни систем.
- (2) Правилима о прикључењу прописују се услови, поступак и начин прикључења објеката корисника дистрибутивног система, укључујући и захтјеве за гасне уређаје и опрему који се прикључују на систем.

ПОГЛАВЉЕ III. ПРЕКИД, ОГРАНИЧЕЊЕ И ОБУСТАВА ИСПОРУКЕ ПРИРОДНОГ ГАСА

Члан 72.

(Прекиди и ограничење испоруке природног гаса)

Оператор дистрибутивног система може прекинути или ограничити испоруку природног гаса у случају:

- а) извођења планираних радова на дистрибутивном систему (планирани прекиди),
- б) наступања непредвиђених околности (непланирани прекиди),
- ц) када је угрожена сигурност система природног гаса, људи или имовине или из разлога заштите од пожара или заштите животне средине,
- д) угрожене сигурности снабдијевања из члана 126. овог закона.

Члан 73.

(Планирани прекиди и ограничења испоруке природног гаса)

(1) Оператор дистрибутивног система може плански прекинути и ограничити испоруку природног гаса у случају извођења планираних радова на дистрибутивном систему који обухватају:

- а) редовно и ванредно одржавање или ремонт,
- б) испитивања и контроле мјерења,
- ц) прикључење нових корисника система,
- д) проширење и реконструкцију мреже,
- е) друге случајеве прописане Општим условима.

(2) Оператор дистрибутивног система дужан је крајњим купцима благовремено најавити планирани прекид и ограничење испоруке.

(3) Рок за најаву планираних прекида или ограничења испоруке природног гаса је 24 сата прије наступања прекида за крајње купце из категорије домаћинство и мали купци, те 48 сати за остале крајње купце.

Члан 74.

(Непланирани прекиди испоруке природног гаса)

(1) Непланирани прекиди обухватају непредвиђене прекиде испоруке који су узроковани:

- а) вишом силом (попут пожара, поплаве, земљотреса, екстремних временских услова),
- б) дјеловањем треће стране,
- ц) поступањем оператора дистрибутивног система.

(2) У непланиране прекиде убрајају се и планирани прекиди који нису благовремено најављени или су трајали дуже од планираног времена.

Члан 75.

(Обустава испоруке и преузимања природног гаса)

(1) Оператор дистрибутивног система врши обуставу испоруке природног гаса искључењем објекта са дистрибутивног система, у случају:

- а) неовлаштене потрошње из члана 78. овог закона,
- б) ако објект или гасна инсталација крајњег купца не испуњава прописане техничке услове и угрожава животе људи и имовину или животну средину,
- ц) ако објекти, друге некретнине и имовина крајњег купца ометају нормалну испоруку природног гаса другим купцима,
- д) ако крајњи купац без одобрења енергетског субјекта, преко своје инсталације, омогући потрошњу природног гаса трећој страни,
- е) ако то захтијева снабдјевач у складу са чланом 99. овог закона, у случају када крајњи купац не измирује обавезе по рачуну за природни гас,
- ф) ако крајњи купац ускрати овлашћеним лицима приступ до мјерних уређаја односно до унутрашњих инсталација,
- г) ако крајњи купац не поштује посебне услове о ограничењу испоруке природног гаса, у складу са овим законом,
- х) ако крајњи купац користи природни гас противно условима из енергетске сагласности,
- и) ако крајњи купац не испуњава обавезе из уговора о кориштењу дистрибутивног система, и
- ј) другим случајевима прописаним Општим условима.

(2) У случајевима из става (1) тачке од а) до д) овог члана, оператор дистрибутивног система може извршити обуставу испоруке природног гаса без претходног упозорења.

(3) У случајевима из става (1) тачке од е) до и) овог члана, оператор дистрибутивног система дужан је претходно у писаној форми упозорити крајњег купца на недостатке односно неправилности због којих му се може обуставити испорука природног гаса и одредити рок за отклањање недостатака или неправилности.

Члан 76.

(Поновно прикључење на мрежу)

(1) Уколико обустава испоруке није трајала дуже од шест мјесеци оператор дистрибутивног система дужан је извршити поновно прикључење објекта крајњег купца на дистрибутивни систем у року од 24 сата након достављања доказа о отклањању разлога за обуставу испоруке и доказа о уплати трошкова поновног прикључења.

(2) Уколико је обустава испоруке трајала дуже од шест мјесеци, оператор дистрибутивног система је дужан прије поновног прикључења проверити испуњеност услова за пуштање у погон унутрашње гасне инсталације корисника система.

(3) Трошкове поновног прикључења из става (1) овог члана сноси крајњи купац.

(4) Оператор дистрибутивног система дужан је да без одлагања поново прикључи на дистрибутивни систем крајњег купца којем је неосновано обустављена испорука природног гаса.

(5) Трошкове поновног прикључења из става (4) овог члана сноси енергетски субјект по чијем захтјеву је извршена неоснована обустава испоруке природног гаса.

Члан 77.

(Накнада штете)

(1) Корисник система нема право на накнаду штете ни измакле користи, настале услјед прекида у испоруци природног гаса, осим у случајевима крајње непажње или намјерног пропуста оператора дистрибутивног система.

(2) Корисник система има право на финансијску компензацију у складу са општим и гарантованим стандардима квалитета снабдијевања из члана 58. овог закона.

(3) Корисник система је дужан да надокнади штету коју проузрокује оператору дистрибутивног система.

(4) Корисник система и оператор дистрибутивног система споразумно утврђују накнаду за учињену штету из ставова (1) и (3) овог члана или у супротном покрећу поступак пред надлежним судом.

ПОГЛАВЉЕ IV. НЕОВЛАШТЕНА ПОТРОШЊА ПРИРОДНОГ ГАСА

Члан 78.

(Неовлаштена потрошња природног гаса)

(1) Неовлаштена потрошња природног гаса представља свако кориштење природног гаса у околностима када су објекти и инсталације крајњег купца неовлаштено прикључени на мрежу или када су предузете било какве радње на мјерном мјесту и прикључку којима се утиче на исправност или прописану тачност мјерења преузетог природног гаса.

(2) Неовлаштена потрошња природног гаса укључује:

- а) прикључење на мрежу без енергетске сагласности и/или уговора о прикључењу, уговора о снабдијевању природним гасом и уговора о кориштењу дистрибутивног система,
- б) неовлаштено прикључење на мрежу након извршене обуставе испоруке природног гаса,
- ц) технички изведено стање које омогућава кориштење природног гаса без мјерног уређаја, мимо мјерног уређаја или преко мјерног уређаја на коме је онемогућено правилно мјерење,

- д) скидање или оштећење пломбе са мјерног уређаја који се налази на посједу крајњег купца, при чему крајњи купац није обавијестио оператора дистрибутивног система о оштећењу, и
 - е) кориштење природног гаса преко неовлаштено замијењеног мјерног уређаја.
- (3) Неовлаштена потрошња природног гаса детаљније се уређује Општим условима.
- (4) Неовлаштена потрошња природног гаса представља кривично дјело крађе кажњиво по кривичном закону.

Члан 79.

(Утврђивање неовлаштене потрошње)

- (1) Неовлаштену потрошњу утврђује оператор дистрибутивног система контролом прикључка и мјерног мјеста.
- (2) Контролу прикључка и мјерног мјеста из става (1) овог члана обављају квалификована лица овлаштена од оператора дистрибутивног система.
- (3) О извршеној контроли сачињава се записник на лицу мјеста, који садржи утврђено чињенично стање и доказни материјал.
- (4) Записник из става (3) овог члана потписује и крајњи купац који је присуствовао контроли и којем се уручује примјерак записника.
- (5) У случају да крајњи купац није присуствовао контроли или је одбио да потпише записник, овлаштена особа оператора дистрибутивног система на мјесту контроле оставља обавјештење са роком и адресом гдје може преузети записник или се записник доставља на други начин у складу са законом.
- (6) У случају сумње на постојање неовлаштене потрошње извршене дјеловањем на исправност мјерног уређаја, преглед мјерила врши независни орган надлежан за послове законског мјеритељства или независно акредитовано правно лице, а на захтјев оператора дистрибутивног система.

Члан 80.

(Период за обрачун неовлаштене потрошње)

- (1) Период неовлаштене потрошње обухвата период од дана предузимања неовлаштених радњи до дана откривања неовлаштене потрошње.
- (2) Уколико се не може утврдити почетак неовлаштене потрошње за обрачун, односно вријеме предузимања неовлаштене радње, сматра се да је почетак неовлаштене потрошње дан посљедњег прегледа дијела прикључка или мјерног мјеста на којем је предузета неовлаштена радња, а којом је констатована исправност на прикључку или мјерном мјесту.

(3) За утврђивање почетка периода неовлаштене потрошње из става (2) овог члана, може се користити преглед прикључка или мјерног мјеста за који је израђен записник о извршеној контроли.

(4) Период неовлаштене потрошње из ставова (1) и (2) овог члана не може бити дужи од годину дана.

Члан 81.

(Обрачун неовлаштене потрошње)

(1) Оператор дистрибутивног система врши обрачун неовлаштене потрошње према методологији дефинисаној Општим условима.

(2) Против акта којим је утврђена неовлаштена потрошња и извршен обрачун неовлаштене потрошње може се изјавити приговор Регулаторној комисији у складу са Члан 31. овог закона.

(3) Крајњи купац или лице код кога је утврђена неовлаштена потрошња има обавезу да плати оператору дистрибутивног система обрачунати износ неовлаштено преузетог природног гаса те припадајуће трошкове материјала и радова.

ПОГЛАВЉЕ V. ДИСТРИБУЦИЈА ПРИРОДНОГ ГАСА У ЗАТВОРЕНОМ ДИСТРИБУТИВНОМ СИСТЕМУ

Члан 82.

(Затворени дистрибутивни систем)

(1) Затворени дистрибутивни систем је систем преко којег се природни гас дистрибуира на географски ограниченој индустријској зони, трговачкој зони или зони заједничких услуга.

(2) Регулаторна комисија одобрава статус затвореног дистрибутивног система на захтјев власника система ако су задовољени сљедећи услови:

- а) пословање или производни процес корисника тог система је интегрисан из специфичних, техничких или сигурносних разлога,
- б) систем примарно дистрибуира природни гас власнику или оператору система или њиховим повезаним привредним друштвима, те
- ц) на систем нису прикључени купци из категорије домаћинства, изузев малог броја крајњих купаца који су запослењем или на сличан начин повезани с власником дистрибутивног система и налазе се унутар подручја затвореног дистрибутивног система.

(3) Оператор затвореног дистрибутивног система дужан је од Регулаторне комисије прибавити дозволу за обављање дјелатности дистрибуције у затвореном дистрибутивном систему.

(4) Корисници чији су објекти прикључени на затворени дистрибутивни систем не могу бити дискриминисани у односу на кориснике других дистрибутивних система у вези са испоруком и снабдијевањем природним гасом.

Члан 83.

(Управљање затвореним дистрибутивним системом)

(1) Затвореним дистрибутивним системом управља оператор затвореног дистрибутивног система којег одреди власник система.

(2) Изузетно од одредбе става (1) овог члана, Регулаторна комисија може на захтјев власника затвореног дистрибутивног система донијети одлуку којом одређује територијално надлежног оператора дистрибутивног система за управљање затвореним дистрибутивним системом.

(3) У случају из става (2) овог члана, власник затвореног дистрибутивног система дужан је да територијално надлежном оператору дистрибутивног система преда на кориштење и управљање своје објекте гасне инфраструктуре.

(4) Оператор затвореног дистрибутивног система мора бити стручно и технички квалификован за обављање те дјелатности, што провјерава Регулаторна комисија у поступку издавања дозволе за обављање дјелатности.

(5) Оператор дистрибутивног система који преузима управљање затвореним дистрибутивним системом и власник затвореног дистрибутивног система, уговором уређују питања у вези са управљањем, одржавањем и накнадом за уступање или закуп затвореног дистрибутивног система.

Члан 84.

(Цијена кориштења затвореног дистрибутивног система)

(1) Регулаторна комисија доноси методологију за утврђивање тарифа за кориштење затвореног дистрибутивног система.

(2) Оператор затвореног дистрибутивног система на основу методологије из става (1) овог члана утврђује тарифе за кориштење затвореног дистрибутивног система, уз сагласност Регулаторне комисије.

(3) Оператор затвореног дистрибутивног система дужан је обавијестити своје кориснике о цијени кориштења затвореног дистрибутивног система.

Члан 85.

(Одговорности оператора затвореног дистрибутивног система)

Оператор затвореног дистрибутивног система природног гаса одговоран је за:

- а) сигуран и поуздан рад затвореног дистрибутивног система и квалитет испоруке природног гаса,
- б) осигурање недискриминирајућег и економичног приступа затвореном дистрибутивном систему,
- ц) испуњење разумних захтјева за повећање капацитета корисника свог система,
- д) изградњу прикључка корисника затвореног дистрибутивног система,
- е) давање информација енергетским субјектима и корисницима дистрибутивног система које су потребне за ефикасан приступ затвореном дистрибутивном систему, на принципима транспарентности и недискриминације,
- ф) исправност и поузданост мјерења на мјестима примопредаје са корисницима затвореног дистрибутивног система.

Члан 86.

(Обавезе оператора затвореног дистрибутивног система)

Оператор затвореног дистрибутивног система природног гаса дужан је да:

- а) испуњава услове дозволе за обављање дјелатности,
- б) одржава затворени дистрибутивни систем,
- ц) предлаже правила о раду затвореног дистрибутивног система,
- д) планира инвестиције у затворени дистрибутивни систем, у складу са потребама корисника система,
- е) примјењује цијену кориштења затвореног дистрибутивног система одређену у складу са овим законом,
- ф) објави услове и цијене прикључења на затворени дистрибутивни систем сходно одредбама методологије за утврђивање накнаде за прикључење на дистрибутивну мрежу из члана 51. овог закона,
- г) прати губитке природног гаса у затвореном дистрибутивном систему и предузима мјере за њихово смањење,
- х) набави природни гас за надокнаду губитака у својој мрежи по тржишним условима, на транспарентан и недискриминаторски начин,
- и) корисницима затвореног дистрибутивног система пружа информације за ефикасан приступ систему на принципима транспарентности и недискриминације,
- ј) обезбиједи тајност повјерљивих информација добијених током обављања дјелатности и да информације које могу обезбиједити предност на тржишту објављује на недискриминаторски начин,
- к) доставља субјекту надлежном за администрирање тржишта природног гаса потребне податке у складу са правилима о раду тржишта природног гаса,

- л) доставља снабдјевачу обрачунске податке за купце унутар затвореног дистрибутивног система,
- м) предузима прописане мјере безбједности,
- н) предузима мјере за повећање енергетске ефикасности, заштиту од пожара и за заштиту животне средине,
- о) уређује друга питања неопходна за рад затвореног дистрибутивног система.

Члан 87.

(Правила о раду затвореног дистрибутивног система)

- (1) Погон и управљање затвореним дистрибутивним системом природног гаса регулишу се правилима о раду затвореног дистрибутивног система.
- (2) Правила о раду затвореног дистрибутивног система прописују:
 - а) захтјеве за осигурање безбједности погона,
 - б) захтјеве за прикључење на затворени дистрибутивни систем,
 - ц) захтјеве за кориштење затвореног дистрибутивног система,
 - д) захтјеве за мјерење и мјерну опрему,
 - е) захтјеве за кориштење и одржавање објеката,
 - ф) поступке у случају поремећаја у раду,
 - г) друга питања неопходна за рад затвореног дистрибутивног система.
- (3) Правила о раду затвореног дистрибутивног система доноси Регулаторна комисија на приједлог оператора затвореног дистрибутивног система.
- (4) Правила о раду затвореног дистрибутивног система објављују се на интернет страници Регулаторне комисије и оператора затвореног дистрибутивног система.

ДИО ОСМИ – СНАБДИЈЕВАЊЕ ПРИРОДНИМ ГАСОМ

Члан 88.

(Обављање дјелатности снабдијевања)

- (1) Дјелатност снабдијевања крајњих купаца природним гасом може да обавља правно лице које има одговарајућу дозволу за обављање дјелатности издату од стране Регулаторне комисије у складу са овим законом (у даљњем тексту: снабдјевач).
- (2) Снабдјевач обавља дјелатност снабдијевања у складу са овим законом, подзаконским актима, условима прописаним дозволом за обављање дјелатности и закљученим уговором о снабдијевању.

Члан 89.

(Обавезе снабдјевача)

- (1) Снабдјевач је дужан да:

- а) испуњава услове дозволе за обављање дјелатности,
- б) обезбиједи природни гас према закљученим уговорима о снабдијевању са крајњим купцима,
- ц) на прикладан начин обавијести крајње купце о могућности избора снабдјевача, важећим цијенама и накнадама, те стандардним условима за закључење уговора о снабдијевању,
- д) достави крајњим купцима сажетак услова снабдијевања који је написан јасним и једноставним језиком,
- е) обрачунава испоручени природни гас и накнаде за извршене услуге, у складу са прописима и уговором о снабдијевању,
- ф) издаје рачуне за испоручени природни гас,
- г) понуди одговарајуће начине плаћања који нису дискриминирајући за крајње купце,
- х) непосредно обавијести крајње купце о свакој намјери измјене услова уговора о снабдијевању, њиховом праву на раскид уговора, промјени и разлозима за промјену цијене,
- и) објави услове, поступак, правне посљедице, односно права купца у случају обуставе испоруке природног гаса због неиспуњавања обавеза из уговора о снабдијевању природним гасом,
- ј) информисхе крајње купце о мјерама које се могу подузети у циљу избјегавања обуставе испоруке,
- к) обезбиједи бесплатну телефонску линију за обавјештавање и одговоре на питања купаца ради информисања о условима и начину остваривања права купаца,
- л) рјешава приговоре крајњих купаца на једноставан, праведан и брз начин,
- м) учествује у поступку промјене снабдјевача без наметања административних баријера које отежавају или спрјечавају промјену снабдјевача,
- н) на једноставан начин обавјештава крајње купце о мјерама унапређења енергетске ефикасности у финалној потрошњи природног гаса,
- о) чува релевантне податке који се односе на трансакције из уговора о снабдијевању у трајању од најмање пет година,
- п) обезбиједи несметан приступ својим објектима те пружи потребне информације и документацију Регулаторној комисији и Министарству,
- q) обезбиједи несметан приступ својим објектима те пружи потребне информације и документацију надлежном инспекцијском органу,
- р) преузме балансну одговорност,
- с) изврши друге обавезе у складу са прописима којима се уређују облигациони односи, трговина и промет робе и услуга и заштита потрошача.

(2) Одредбе овог члана примјењују се и на јавног и на резервног снабдјевача.

Члан 90.

(Слобода избора снабдјевача)

Крајњи купци природног гаса имају право да слободно изаберу свог снабдјевача природним гасом.

Члан 91.

(Уговор о снабдијевању)

(1) Уговором о снабдијевању уређују се права и обавезе између снабдјевача и крајњег купца природног гаса.

(2) Уговор о снабдијевању садржи следеће елементе:

- а) податке о уговорним странама,
- б) предмет уговора,
- ц) права и обавезе снабдјевача и крајњег купца,
- д) податке о мјесту испоруке и податке о обрачунском мјерном мјесту,
- е) капацитет и планирану количину природног гаса која је предмет уговора,
- ф) врсту и ниво квалитета понуђених услуга,
- г) разлоге и начин обуставе испоруке природног гаса,
- х) рок на који се уговор закључује, услове продужења уговора, права и обавезе у случају раскида уговора, те податак о трошковима раскида уговора,
- и) цијене снабдијевања, начин обрачуна, обрачунски период и услове плаћања преузетог природног гаса,
- ј) тарифе за кориштење дистрибутивне мреже и остале накнаде које се обрачунавају крајњем купцу,
- к) начин информисања купца о промјени цијена и других услова снабдијевања природним гасом,
- л) информације о финансијским компензацијама у случају неиспуњења гарантованих стандарда квалитета снабдијевања,
- м) начин доставе рачуна,
- н) начин рјешавања спорова, укључујући извансудско рјешавање спорова,
- о) инструменте обезбјеђења плаћања по уговору, уколико је примјењиво,
- п) информације које се односе на права купаца, укључујући и рјешавање приговора,
- q) извјештавање, размјена података и повјерљивост информација добијених током реализације уговора,
- р) друге елементе прописане законом којим се уређују облигациони односи и Општим условима.

(3) Снабдјевач је дужан да о елементима уговора о снабдијевању везаним са врсту и ниво квалитета понуђених услуга обавијести купца прије закључивања уговора.

(4) Снабдјевач је дужан да непосредно обавијести крајње купце о свакој измјени услова уговора о снабдијевању, укључујући и промјену и разлоге за промјену цијене природног гаса те о њиховом праву на раскид уговора, најкасније 30 дана прије почетка примјене измијењених услова уговора.

(5) Снабдјевач је дужан да непосредно обавијести крајње купце о свакој промјени тарифа за кориштење дистрибутивног система и осталих накнада које се обрачунавају крајњем купцу.

(6) Снабдјевач је дужан да најкасније три дана прије почетка снабдијевања крајњег купца надлежном оператору система пријави уговор, односно сваку промјену уговора и достави податке о крајњем купцу, мјестима примопредаје, врсти уговора и периоду снабдијевања.

(7) Услови за закључење и садржај уговора о снабдијевању детаљније се уређују Општим условима.

Члан 92.

(Цијена снабдијевања)

(1) Снабдјевач који нема обавезу услуге јавног снабдијевања слободно уговара са крајњим купцем цијену природног гаса по којој се врши снабдијевање.

(2) Снабдјевач који има обавезу услуге јавног снабдијевања дужан је снабдијевати крајње купце природног гаса који имају право на услугу јавног снабдијевања по цијенама на које је сагласност дала Регулаторна комисија.

Члан 93.

(Обрачун испорученог природног гаса)

(1) Снабдјевач врши обрачун испорученог природног гаса на основу обрачунских мјерних података које доставља оператор система и уговорених цијена снабдијевања.

(2) Снабдјевач крајњем купцу издаје рачун на коме су на прегледан и разумљив начин као посебне ставке исказани:

- а) количина утрошеног природног гаса и кориштења капацитета,
- б) цијена природног гаса,
- ц) тарифни ставови и трошак кориштења мреже,
- д) прописане накнаде, порези и остале обавезе,
- е) обрачунски период, те
- ф) друге информације прописане Општим условима.

(3) Обрачунски период за који се издаје рачун дефинише се Општим условима и уговорима о снабдијевању са крајњим купцима.

Члан 94.

(Промјена снабдјевача)

(1) Промјена снабдјевача природним гасом је бесплатна за крајњег купца, а поступак промјене не може трајати дуже од 21 дан од дана пријема комплетног захтјева код новог снабдјевача.

(2) Регулаторна комисија доноси правила којима се уређују услови и поступак промјене снабдјевача, те која садрже:

- а) услове за промјену и поступак промјене снабдјевача,
- б) обавезе снабдјевача чији уговор престаје,
- ц) обавезе новог снабдјевача,
- д) обавезе оператора система,
- е) рокове за поступање учесника у поступку, и
- ф) друга питања од значаја за промјену снабдјевача.

(3) Крајњем купцу се, због промјене снабдјевача, не може ускратити или отежати остварење права на раскид уговора, нити се могу наметнути додатне финансијске обавезе осим оних дефинисаних уговором о снабдијевању.

Члан 95.

(Јавно снабдијевање)

(1) Јавно снабдијевање подразумијева обавезу снабдијевања природним гасом према регулисаним условима оних купаца који имају право на јавно снабдијевање и који слободно изаберу или по аутоматизму користе такав начин снабдијевања, по лако упоредивим, недискриминирајућим и транспарентним условима.

(2) Купци из категорије домаћинство, мали купци природног гаса и крајњи купци од посебног друштвеног значаја, који нису изабрали снабдјевача на слободном тржишту имају право на снабдијевање природним гасом од стране јавног снабдјевача.

(3) Јавни снабдјевачи одређују се за географска подручја која одговарају зонама надлежности оператора дистрибутивног система, на основу јавних, фер и доказивих критерија који се односе на учешће у снабдијевању крајњих купаца на подручју надлежног оператора дистрибутивног система, техничке, организационе и материјално-финансијске могућности за обављање јавног снабдијевања.

(4) Влада Федерације доноси одлуку којом одређује јавног снабдјевача на период до пет година.

(5) Јавни снабдјевач дужан је да обезбиједи редовно и сигурно снабдијевање крајњих купаца природним гасом.

(6) Јавни снабдјевач дужан је да Регулаторној комисији доставља све потребне податке и доказе о цијени набавке природног гаса за јавно снабдијевање.

(7) Јавни снабдјевач дужан је успоставити корисничке центре за пружање информација, комисију за рјешавање приговора крајњих купаца и посредовати у остваривању права крајњих купаца код оператора система.

Члан 96.

(Резервно снабдијевање)

(1) Крајњи купци прикључени на транспортну и дистрибутивну мрежу, изузев купаца који имају право на јавно снабдијевање, имају право на резервно снабдијевање природним гасом код резервног снабдјевача, у случају када их постојећи снабдјевач престане снабдијевати услед:

- а) банкрота, стечајног поступка или ликвидације,
- б) престанка важења или одузимања дозволе,
- ц) незакључења уговора између крајњег купца и снабдјевача или једностраног раскида уговора од стране снабдјевача, осим ако је претходни уговор престао као посљедица неизвршавања обавезе плаћања од стране купца.

(2) Снабдјевач који престаје снабдијевати крајње купце природним гасом дужан је обавијестити крајње купце, оператора система и Регулаторну комисију о наступању околности из става (1) овог члана.

(3) Право на резервно снабдијевање остварује се даном испуњења услова за кориштење права на резервно снабдијевање из става (1) овог члана и може трајати најдуже 90 дана.

(4) Крајњи купац који користи право на резервно снабдијевање и резервни снабдјевач закључују уговор о резервном снабдијевању најкасније у року од осам дана од дана почетка резервног снабдијевања.

(5) Уколико крајњи купац не закључи уговор из става (4) овог члана у року од осам дана од дана пријема уговора оператор система врши обуставу испоруке природног гаса на захтјев резервног снабдјевача, а крајњи купац је дужан да плати преузети природни гас.

(6) Оператор система, по пријему обавјештења резервног снабдјевача, врши обуставу испоруке природног гаса крајњем купцу који не закључи уговор о снабдијевању са тржишним снабдјевачем до истека рока дефинисаног уговором о резервном снабдијевању.

Члан 97.

(Резервни снабдјевач)

(1) Влада Федерације одређује снабдјевача који ће обављати резервно снабдијевање на територији Федерације (у даљњем тексту: резервни снабдјевач).

(2) Резервни снабдјевач одређује се за географска подручја која одговарају зонама надлежности оператора дистрибутивног система, на основу критерија који се односе на тржишно учешће у снабдијевању крајњих купаца на подручју надлежног оператора дистрибутивног система, техничке, организационе и материјално-финансијске могућности за обављање резервног снабдијевања.

(3) Резервни снабдјевач одређује се на период до пет година.

Члан 98.

(Цијена природног гаса за јавно и резервно снабдијевање)

(1) Регулаторна комисија доноси правилник којим прописује методологије за утврђивање цијена за снабдијевање природним гасом крајњих купаца код јавног и резервног снабдјевача.

(2) Цијене снабдијевања крајњих купаца код јавног снабдјевача предлаже јавни снабдјевач.

(3) Регулаторна комисија даје сагласност на приједлог цијена из става (2) овог члана.

(4) Изузетно, Регулаторна комисија може самостално утврдити цијене за јавно снабдијевање уколико предложена цијена није у складу са методологијом из става (1) овог члана.

(5) Регулаторна комисија на основу методологије из става (1) овог члана прописује горњу границу увећања цијене природног гаса за снабдијевање крајњих купаца код резервног снабдјевача у односу на набавну цијену природног гаса у периоду пружања услуге.

Члан 99.

(Обустава испоруке по захтјеву снабдјевача)

(1) Снабдјевач може захтијевати од оператора система обуставу испоруке природног гаса крајњем купцу због неиспуњених уговорних обавеза крајњег купца.

(2) Снабдјевач подноси писани захтјев за обуставу испоруке оператору система на чију мрежу је прикључен објект крајњег купца за који се тражи обустава испоруке.

(3) Снабдјевач је дужан оператору система платити услугу обуставе испоруке природног гаса, као и услугу којом се поново омогућава снабдијевање природним гасом.

(4) Снабдјевач има право од крајњег купца надокнадити трошкове услуга из става (3) овог члана.

Члан 100.

(Општи услови за испоруку и снабдијевање)

Регулаторна комисија доноси Опште услове за испоруку и снабдијевање крајњих купаца природним гасом којим се прописују:

- а) права и обавезе оператора дистрибутивног система, корисника система, снабдјевача и крајњег купца,
- б) права и обавезе јавног и резервног снабдјевача,
- ц) поступак прикључења на дистрибутивни систем,
- д) услови и начин издавања сагласности за прикључење нових, односно повећање капацитета прикључка постојећих корисника система,
- е) садржај, начин и рокови закључивања уговора о прикључењу, односно повећању капацитета прикључка корисника система,
- ф) садржај, начин и рокови закључивања уговора о снабдијевању природним гасом, обавезе снабдјевача при снабдијевању крајњих купаца и обавезе крајњих купаца,
- г) садржај, начин и рокови закључивања уговора о кориштењу дистрибутивног система са корисницима система,
- х) начин мјерења и утврђивања потрошње природног гаса и размјене података,
- и) обавезе у погледу заштите мјерних уређаја од неовлаштеност приступа,
- ј) начин обрачуна и услови плаћања испорученог природног гаса,
- к) садржај рачуна за испоручени природни гас,
- л) услови и начин обуставе испоруке природног гаса,
- м) услови и начин утврђивања одговорности за прекиде или ограничења у испоруци природног гаса или за испоруку природног гаса смањеног квалитета,
- н) методологија за обрачун неовлаштене потрошње природног гаса,
- о) начин и период обрачуна нерегистроване потрошње природног гаса,
- п) начин обавјештавања крајњих купаца у случају обуставе и ограничења испоруке природног гаса,
- q) приоритете за испоруку природног гаса у случају угрожене сигурности снабдијевања,
- р) друга питања којим се уређују односи између оператора дистрибутивног система и корисника система, као и односе између снабдјевача и купаца природног гаса.

ДИО ДЕВЕТИ - ТРГОВИНА ПРИРОДНИМ ГАСОМ

Члан 101.

(Обављање дјелатности трговине)

(1) Трговина природним гасом је дјелатност куповине и продаје природног гаса на велепродајном тржишту, искључујући продају крајњим купцима (снабдијевање).

(2) Дјелатност трговине природним гасом може обављати правно лице које има одговарајућу дозволу за обављање дјелатности издату од стране Регулаторне комисије у складу са овим законом.

(3) Трговац природним гасом обавезан је да учини доступним надлежним регулаторним комисијама, Министарству и надлежним органима и тијелима за заштиту тржишне конкуренције, релевантне податке у вези са куповином и продајом природног гаса.

ДИО ДЕСЕТИ – СКЛАДИШТЕЊЕ ПРИРОДНОГ ГАСА

Члан 102.

(Обављање дјелатности складиштења)

Дјелатност складиштења природног гаса може да обавља оператор складишта природног гаса који има одговарајућу дозволу за обављање дјелатности издату од стране Регулаторне комисије у складу са овим законом.

Члан 103.

(Права оператора складишта природног гаса)

Оператор складишта природног гаса има следећа права:

- а) приступати систему у складу са прописаним условима,
- б) продати неповучени природни гас корисника складишта у случају истека или раскида уговора о складиштењу природног гаса,
- ц) куповати и преузимати из складишта природни гас ради оптималног вођења складишта природног гаса, властите потрошње, погонске потрошње технолошких објеката, надокнаде губитака и одржавања основне масе природног гаса у складишту,
- д) одбити приступ складишту природног гаса у случајевима из члана 106. став (2) овог Закона, и
- е) ограничити или привремено прекинути уговорено складиштење природног гаса у случајевима дефинисаним Члан 106. став (3) овог Закона.

Члан 104.

(Обавезе оператора складишта природног гаса)

Оператор складишта природног гаса има следеће обавезе:

- а) испуњавати услове из дозволе за обављање дјелатности,
- б) задовољавати прописане техничке и погонске услове,

- ц) одржавати складиште природног гаса у исправном стању, осигурати погонску спремност и сигурно кориштење у складу с техничким и другим прописима и стандардима,
- д) осигурати корисницима складишта природног гаса квалитет природног гаса и услуга те поузданост испоруке,
- е) осигурати објективне, недискриминирајуће и транспарентне услове приступа складишту природног гаса у складу са овим Законом,
- ф) набављати природни гас за потребе оптималног вођења складишта, властите потрошње, погонске потрошње технолошких објеката, надокнаде губитака и одржавања основне масе природног гаса у складишту, на транспарентан и недискриминирајући начин,
- г) донијети правила о раду и кориштењу складишта природног гаса,
- х) изградити и доставити Регулаторној комисији на одобравање план развоја система складишта природног гаса,
- и) израђује и доставља Регулаторној комисији извјештаје према обиму и динамици коју одреди Регулаторна комисија,
- ј) објављивати информације о доступним капацитетима складишта,
- к) пружати корисницима система све информације које су потребне за ефикасан приступ складишту,
- л) примијенити прописане накнаде за кориштење складишта природног гаса и нестандартне услуге,
- м) задовољавати прописане услове који се односе на енергијску ефикасност и заштиту животне средине,
- н) извјештавати Министарство о уговореним складишним капацитетима и степену попуњености,
- о) осигурати тајност повјерљивих података добивених у току обављања дјелатности, и
- п) ставити на располагање Министарству, Регулаторној комисији, операторима система и другим надлежним органима тражене податке.

Члан 105.

(Раздвајање оператора складишта)

- (1) Ако је оператор складишта природног гаса дио вертикално интегрисаног субјекта, дужан је да буде независан у односу на друге дјелатности најмање у смислу свог правног облика, организације и доношења одлука.
- (2) У циљу осигурања независности оператора складишта природног гаса сходно се примјењују одредбе из члана 40., члана 41., члана 42. и члана 43. овог закона.

Члан 106.

(Приступ складишту природног гаса)

- (1) Оператор складишта дужан је омогућити приступ складишту корисницима система по регулисаним условима на транспарентан и недискриминирајући начин.
- (2) Оператор складишта може одбити приступ складишту искључиво због ограничених капацитета, погонских сметњи или због угрожености рада система.
- (3) Оператор складишта може ограничити или привремено прекинути уговорено складиштење природног гаса у сљедећим случајевима:
 - а) директне угрожености живота и здравља људи или имовине те ради отклањања таквих опасности,
 - б) ради планираног одржавања или реконструкције складишта природног гаса,
 - ц) ради отклањања техничких и технолошких поремећаја на складишту природног гаса,
 - д) када се корисник не придржава својих уговорних обавеза.
- (4) Против акта којим се одређују услови, одбија или ограничава приступ складишту природног гаса, може се изјавити жалба Регулаторној комисији у складу са Члан 15. овог закона.

Члан 107.

(Правила о раду и кориштењу складишта природног гаса)

- (1) Рад и управљање складиштем природног гаса регулишу се правилима о раду и кориштењу складишта природног гаса која одобрава Регулаторна комисија на приједлог оператора система складишта.
- (2) Правилима о раду и кориштењу складишта природног гаса нарочито се уређују:
 - а) опис система за складиштење природног гаса,
 - б) развој, грађење и одржавање складишта природног гаса,
 - ц) управљање складиштем природног гаса,
 - д) уговорни односи и услови кориштења складишта природног гаса,
 - е) резервација и кориштење капацитета складишта природног гаса,
 - ф) трговина капацитетима складишта природног гаса,
 - г) мјерна правила и правила расподјеле складишних капацитета,
 - х) објава података и размјена информација,
 - и) повезивање са осталим дијеловима система природног гаса,
 - ј) накнада штете,
 - к) правила продаје ускладиштеног плина у отвореном поступку,
 - л) друга питања од значаја за рад складишта природног гаса.

Члан 108.

(Накнаде за пружање услуга оператора складишта природног гаса)

(1) Оператор складишта природног гаса остварује приходе потребне за обављање дјелатности по основу накнаде за кориштење складишта природног гаса (тарифе) и накнаде за пружање нестандартних услуга корисницима складишта природног гаса.

(2) Накнаде из става (1) овог члана су регулисане и оператору складишта природног гаса није дозвољено да примијени друге износе накнада у односу на оне које је одредила или на које је сагласност дала Регулаторна комисија.

(3) Регулаторна комисија даје сагласност на приједлог методологије за утврђивање накнада за кориштење складишта природног гаса коју подноси оператор складишта природног гаса.

(4) Методологијом из става (3) овог члана уређују се:

- а) модел регулације,
- б) начин одређивања одобреног прихода оператора складишта природног гаса,
- ц) поступак корекције одобреног прихода,
- д) тарифни елементи те начин, елементи и критерији за израчун износа тарифних ставова,
- е) начин обрачуна накнаде за кориштење складишта природног гаса,
- ф) начин и поступак подношења захтјева за одређивање износа тарифних ставова,
- г) подаци, документација и остале подлоге које се користе за израчун и за корекцију одобреног прихода и за израчун износа тарифних ставова,
- х) друга питања од значаја за утврђивање одобреног прихода и тарифних ставова.

(5) Оператор складишта природног гаса на основу методологије из става (3) овог члана израђује и подноси Регулаторној комисији приједлог за одобрење потребног прихода те утврђивање тарифних ставова за кориснике складишта природног гаса.

(6) Регулаторна комисија разматра приједлог оператора складишта природног гаса из става (5) овог члана и утврђује коначни износ тарифних ставова за кориштење складишта природног гаса.

(7) Методологије за израчун накнада, приједлози накнада, израчуни и јединични износи накнада за пружање услуга оператора складишта природног гаса су јавни и објављују се на интернет страници Регулаторне комисије и оператора складишта природног гаса.

ДИО ЈЕДАНАЕСТИ – УПРАВЉАЊЕ ТЕРМИНАЛОМ ЗА УТЕЧЊЕНИ ПРИРОДНИ ГАС

Члан 109.

(Обављање дјелатности управљања терминалом за утечњени природни гас)

Дјелатност управљања терминалом за утечњени природни гас може да обавља оператор терминала за утечњени природни гас који има одговарајућу дозволу за обављање дјелатности издату од стране Регулаторне комисије у складу са овим законом.

Члан 110.

(Права оператора терминала за утечњени природни гас)

Оператор терминала за утечњени природни гас има право:

- а) приступа транспортном систему у складу са прописима којим се дефинише прикључење и кориштење транспортног система,
- б) одбити приступ терминалу за утечњени природни гас у складу са чланом 113. овог закона,
- ц) куповати или преузети из терминала природни гас ради обављања своје основне дјелатности, оптималног вођења терминала за утечњени природни гас, властите потрошње, погонске потрошње технолошких објеката и надокнаде губитака,
- д) ограничити или привремено прекинути прихват и отпрему утечњеног природног гаса у складу са чланом 113. овог закона,
- е) продати утечњени или природни гас корисника терминала у случају истека или раскида уговора у складу са правилима о раду и кориштењу терминала за утечњени природни гас.

Члан 111.

(Обавезе оператора терминала за утечњени природни гас)

Оператор терминала за утечњени природни гас дужан је да:

- а) испуњава услове дозволе за обављање дјелатности,
- б) управља, одржава и развија терминал за утечњени природни гас,
- ц) донесе правила о раду и кориштењу терминала за утечњени природни гас,
- д) осигура корисницима терминала квалитету гаса, квалитету услуге и поузданост испоруке гаса,
- е) успостави и осигура рад центра за оперативно вођење терминала за утечњени природни гас и система мјерења улазних и излазних токова те параметара квалитете гаса и поузданости испоруке гаса,
- ф) обавља прихват и отпрему утечњеног природног гаса на бази закључених уговора,
- г) осигура објективне, недискриминирајуће и транспарентне услове приступа терминалу за утечњени природни гас,
- х) набавља природни гас за потребе обављања своје основне дјелатности и оптималног вођења терминала за утечњени природни гас, погонске потрошње технолошких објеката и надокнаде губитака,

- и) израђује и доставља Регулаторној комисији на одобравање план развоја терминала за утечњени природни гас,
- ј) израђује и доставља Регулаторној комисији извјештаје према обиму и динамици коју одреди Регулаторна комисија,
- к) прикључи терминал на транспортни систем и доставља оператору транспортног система план развоја капацитета терминала за утечњени природни гас и отпреме гаса с терминала за утечњени природни гас,
- л) пружа информације учесницима на тржишту у складу са прописима којима се уређује тржиште природног гаса и рад преносног и дистрибутивног система природног гаса,
- м) примјењује тарифе за кориштење терминала за утечњени природни гас које утврди Регулаторна комисија,
- н) примјењује прописане цијене нестандартних услуга оператора терминала за утечњени природни гас,
- о) примјењује мјере за побољшање енергетске ефикасности и заштиту животне средине,
- п) осигура тајност повјерљивих података до којих је дошао у обављању дјелатности,
- q) стави на располагање Министарству, Регулаторној комисији, операторима система и другим надлежним органима тражене податке,
- р) испуњава друге обавезе у складу са овим законом и подзаконским прописима.

Члан 112.

(Раздвајање оператора терминала за утечњени природни гас)

- (1) Ако је оператор терминала за утечњени природни гас дио вертикално интегрисаног субјекта, дужан је да буде независан у односу на друге дјелатности најмање у смислу свог правног облика, организације и доношења одлука.
- (2) У циљу осигурања независности оператора терминала за утечњени природни гас сходно се примјењују одредбе из члана 40., члана 41., члана 42. и члана 43. овог закона.

Члан 113.

(Приступ терминалу за утечњени природни гас)

- (1) Оператор терминала за утечњени природни гас дужан је омогућити приступ терминалу по регулисаним условима на транспарентан и недискриминирајући начин.
- (2) Оператор терминала за утечњени природни гас може одбити приступ терминалу због ограничених капацитета, погонских сметњи или због угрожености рада терминала.
- (3) Оператор терминала за утечњени природни гас може ограничити или привремено прекинути прихват и отпрему утечњеног природног гаса у случају:

- а) директне угрожености живота и здравља људи или имовине те ради отклањања таквих опасности,
- б) ради планираног одржавања или реконструкције терминала за утечњени природни гас,
- ц) ради отклањања техничких и технолошких поремећаја у раду терминала за утечњени природни гас,
- д) кад се корисник не придржава својих уговорних обвеза.

(4) Против акта којим се одређују услови, одбија или ограничава приступ терминалу за утечњени природни гас, може се изјавити жалба Регулаторној комисији у складу са чланом 15. овог закона.

Члан 114.

(Правила о раду и кориштењу терминала за утечњени природни гас)

(1) Правилима о раду и кориштењу терминала за утечњени природни гас прописују се нарочито:

- а) опис терминала за утечњени природни гас,
- б) развој, грађење и одржавање терминала за утечњени природни гас,
- ц) управљање терминалом за утечњени природни гас,
- д) уговорни односи и услови кориштења терминала за утечњени природни гас,
- е) резервација и кориштење капацитета терминала за утечњени природни гас,
- ф) мјерна правила и правила расподеле,
- г) објава података и размјена информација,
- х) накнада штете,
- и) правила продаје утечњеног природног гаса или природног гаса корисника терминала у отвореном поступку.

(2) Правила из става (1) овог члана одобрава Регулаторна комисија на приједлог оператора терминала за утечњени природни гас.

(3) Правила из става (1) овог члана објављују се на страницама оператора терминала за утечњени природни гас и Регулаторне комисије.

Члан 115.

(Накнада за пружање услуга оператора терминала за утечњени природни гас)

(1) Оператор терминала за утечњени природни гас остварује приходе потребне за обављање дјелатности по основу накнаде за кориштење терминала за утечњени природни гас (тарифе) и накнаде за пружање нестандартних услуга корисницима терминала.

(2) Накнаде из става (1) овог члана су регулисане и оператору терминала за утечњени природни гас није дозвољено да примијени друге износе накнада у односу на оне које је одредила или на које је сагласност дала Регулаторна комисија.

(3) Регулаторна комисија даје сагласност на приједлог методологије за утврђивање накнада за кориштење терминала за утечњени природни гас коју подноси оператор терминала за утечњени природни гас.

(4) Методологијом из става (3) овог члана уређују се:

- а) модел регулације,
- б) начин одређивања одобреног прихода оператора терминала за утечњени природни гас,
- ц) поступак корекције одобреног прихода,
- д) тарифни елементи те начин, елементи и критерији за израчун износа тарифних ставова,
- е) начин обрачуна накнаде за кориштење терминала,
- ф) начин и поступак подношења захтјева за одређивање износа тарифних ставова,
- г) подаци, документација и остале подлоге које се користе за израчун и за корекцију дозвољеног прихода и за израчун износа тарифних ставова,
- х) друга питања од значаја за утврђивање дозвољеног прихода и тарифних ставова.

(5) Оператор терминала за утечњени природни гас на основу методологије из става (3) овог члана израђује и подноси Регулаторној комисији приједлог за одобрење потребног прихода те утврђивање тарифних ставова за кориснике терминала за утечњени природни гас.

(6) Регулаторна комисија разматра приједлог оператора терминала за утечњени природни гас из става (5) овог члана и утврђује коначни износ тарифних ставова за кориштење терминала за утечњени природни гас.

(7) Методологије за израчун накнада, приједлози накнада, израчуни и јединични износи накнада за пружање услуга оператора терминала за утечњени природни гас су јавни и објављују се на интернет страници Регулаторне комисије и оператора терминала за утечњени природни гас.

ДИО ДВАНАЕСТИ – УПРАВЉАЊЕ МЈЕСТИМА ЗА СНАБДИЈЕВАЊЕ УТЕЧЊЕНИМ ПРИРОДНИМ ГАСОМ (ЛНГ) И КОМПРИМОВАНИМ ПРИРОДНИМ ГАСОМ (ЦНГ)

Члан 116.

(Права оператора мјеста за снабдјевање ЛНГ-ом и ЦНГ-ом)

Оператор мјеста за снабдјевање ЛНГ-ом и ЦНГ-ом има право:

- а) прикључити мјесто за снабдијевање ЛНГ-ом и ЦНГ-ом на гасни систем,
- б) куповати природни гас ради обављања своје основне дјелатности, властите потрошње, погонске потрошње технолошких објеката и надокнаде погонских губитака,

- ц) ограничити и привремено прекинути уговорено снабдијевање ЛНГ-ом и ЦНГ-ом у случају директне угрожености живота и здравља људи или имовине, ради планираног одржавања или реконструкције те када се корисник услуга не придржава уговорних обавеза.

Члан 117.

(Обавезе оператора мјеста за снабдијевање ЛНГ-ом и ЦНГ-ом)

Оператор мјеста за снабдијевање ЛНГ-ом и оператор мјеста за снабдијевање ЦНГ-ом је дужан:

- а) испуњавати услове дозволе за обављање дјелатности,
- б) водити, одржавати и развијати сигурно, поуздано и ефикасно мјесто за снабдијевање ЛНГ-ом и/или ЦНГ-ом,
- ц) осигурати квалитет природног гаса, квалитету услуге и поузданост испоруке,
- д) успоставити и осигурати рад система мјерења улазних и излазних токова,
- е) набављати природни гас за потребе обављања основне дјелатности, властите потрошње, погонске потрошње технолошких објеката, надокнаде погонских губитака, и
- ф) задовољавати прописане услове који се односе на енергијску ефикасност и заштиту животне средине.

ДИО ТРИНАЕСТИ – КРАЈЊИ КУПЦИ

ПОГЛАВЉЕ I. ПРАВА КРАЈЊИХ КУПАЦА

Члан 118.

(Право на избор снабдјевача)

- (1) Сви крајњи купци имају право на снабдијевање природним гасом од стране одабраног снабдјевача, на основу уговора о снабдијевању.
- (2) Крајњи купци из категорије домаћинство, мали купци и крајњи купци од посебног друштвеног значаја имају право на снабдијевање природним гасом у оквиру јавне услуге.
- (3) Крајњи купац са снабдјевачем природног гаса кога изабере на тржишту слободно уговара количину и цијену природног гаса.
- (4) Изузетно од става (3) овог члана, крајњи купац који се снабдијева у систему јавног снабдијевања и крајњи купац који се снабдијева у систему резервног снабдијевања снабдијевају се по цијенама утврђеним у складу са методологијом из члана 98. овог закона.

Члан 119.

(Услови снабдијевања)

(1) Крајњи купци морају бити унапријед упознати са условима снабдијевања прије склапања уговора о снабдијевању и морају бити заштићени од непоштених и заваљавајућих метода продаје.

(2) Крајњи купци морају добити сажетак услова снабдијевања који је написан јасним и једноставним језиком.

Члан 120.

(Промјена услова снабдијевања)

(1) Крајњи купци морају бити обавијештени о свакој намјери измјене услова уговора о снабдијевању те о њиховом праву на раскид уговора.

(2) Крајњи купци морају бити обавијештени о свакој промјени услова уговора о снабдијевању, укључујући и промјену цијене природног гаса, те о разлозима и обиму промјене, најкасније 30 дана прије ступања на снагу.

(3) Крајњи купци имају право раскинути уговор о снабдијевању ако не прихватају нове уговорне услове или промјене цијене снабдијевања природним гасом.

Члан 121.

(Избор начина плаћања)

(1) Снабдјевач је дужан крајњим купцима понудити избор начина плаћања при чему се понуђеним начинима не смије проводити неоправдана дискриминација међу купцима.

(2) Свака разлика у накнадама повезаним с начинима плаћања или системима за плаћање унапријед, мора бити објективна, недискриминирајућа, заснована на трошковима и не смије бити већа од директних трошкова које прималац плаћања сноси за употребу посебног начина плаћања или накнада у складу са Законом о унутрашњем платном промету („Службене новине Федерације БиХ“, бр. 48/15, 79/15 и 4/21).

Члан 122.

(Остала права крајњих купаца)

(1) Крајњи купац који је незадовољан квалитетом услуге има право поднијети приговор снабдјевачу или оператору дистрибутивног система, који су дужни приговоре рјешавати на једноставан, праведан и брз начин.

(2) Крајњи купац који је незадовољан одлуком по приговору из става (1) овог члана има право поднијети захтјев за рјешавање спора Регулаторној комисији.

(3) Крајњи купци имају право добити коначан обрачун испорученог природног гаса након сваке промјене снабдјевача у року који не може бити дужи од 15 дана од дана промјене снабдјевача.

(4) Крајњи купац има право да захтијева да се информације из уговора о снабдијевању по тржишним условима третирају као повјерљиве информације.

(5) Крајњи купци се могу удруживати ради заједничког наступа према снабдјевачима на тржишту, с циљем осигуравања мјера заштите крајњих купаца, транспарентности и побољшања уговорних услова.

(6) Крајњи купци имају право на приступ подацима о властитој потрошњи те могу снабдјевачима природног гаса уступити или омогућити приступ тим подацима.

(7) Крајњи купци могу остварити права по основу статуса заштићеног купца или угроженог купца у складу са Законом о енергији и регулацији енергетских дјелатности у Федерацији Босне и Херцеговине.

(8) У остваривању својих права крајњи купац није ограничен на покретање поступка пред Регулаторном комисијом те своја права може остваривати и у редовним судским поступцима.

(9) Крајњи купци имају и друга права прописана Општим условима.

ПОГЛАВЉЕ II. ОБАВЕЗЕ КРАЈЊИХ КУПАЦА

Члан 123.

(Основне обавезе)

(1) Крајњи купац дужан је користити природни гас под условима, на начин и за намјене утврђене овим законом, другим прописима и у складу са издатим сагласностима за прикључење и закљученим уговорима.

(2) Крајњи купац дужан је уредно измиривати обавезе по основу закључених уговора о снабдијевању и кориштењу система.

(3) Крајњи купац дужан је омогућити овлаштеним лицима надлежних оператора система приступ прикључку, мјерним уређајима и инсталацијама, ради читавања, контроле, провјере исправности, отклањања кварова, замјене и одржавања уређаја или измјештања мјерних мјеста, те обуставе испоруке.

ДИО ЧЕТРНАЕСТИ - СИГУРНОСТ СНАБДИЈЕВАЊА

Члан 124.

(Сигурност снабдијевања)

(1) Сигурност снабдијевања природним гасом значи способност система природног гаса да гарантује снабдијевање купаца природним гасом с јасно утврђеним нивоом услуга.

(2) Министарство и Регулаторна комисија врше надзор над радом енергетских субјеката и предузимају мјере из своје надлежности како би се осигурала сигурност снабдијевања природним гасом.

(3) Влада Федерације може прогласити стање угрожене сигурности снабдијевања и подузети мјере којим се осигурава снабдијевање крајњих купаца, посебно у условима:

- а) поремећаја у испоруци природног гаса, укључујући екстремни пораст цијене и недовољну понуду природног гаса,
- б) изнимно ниских температура у току периода вршне потрошње,
- ц) изузетно велике потражње за природним гасом током најхладнијих периода који се према метеоролошким и климатолошким статистикама догађају једном у 20 година,
- д) других ванредних околности које угрожавају сигурност снабдијевања.

Члан 125.

(План мјера за стање угрожене сигурности снабдијевања)

(1) Влада Федерације доноси план којим се прописује начин поступања у условима угрожене сигурности снабдијевања природним гасом.

(2) План из става (1) овог члана нарочито прописује:

- а) опис и категоризацију ванредних ситуација,
- б) обавезе и одговорности субјеката у случају наступања ванредних ситуација,
- ц) процедуре и начин управљања кризом,
- д) листу мјера које се могу подузети у циљу побољшања сигурности снабдијевања,
- е) мјере и активности које се могу подузети са циљем смањења негативних утицаја прекида у снабдијевању природним гасом на системе даљинског гријања и објекте за производњу електричне енергије,
- ф) начин извјештавања и информисања, и
- г) друга питања од значаја за реализацију плана.

(3) Мјере из става (2) тачка д) овог члана могу обухватити:

- а) мјере ограничења испоруке, штедње и рационалне потрошње природног гаса,
- б) посебне услове производње, увоза или извоза природног гаса,
- ц) посебне услове за формирање и контролу цијена,
- д) обавезу испоруке само одређеним категоријама корисника, или
- е) посебне услове обављања дјелатности у сектору природног гаса.

Члан 126.

(Поступање у условима угрожене сигурности снабдијевања)

- (1) Влада доноси одлуку којом проглашава стање угрожене сигурности снабдијевања и налаже примјену мјера које одговарају датим околностима.
- (2) Влада Федерације прописује мјере из става (1) овог члана на начин који изазива најмањи могући поремећај на тржишту природног гаса, сразмјерно степену угрожености снабдијевања.
- (3) Влада Федерације одређује начин обезбјеђивања, односно изворе средстава за накнаду штете која може настати за енергетске субјекте који спроводе мјере из става (1) овог члана, као и услове и начин расподеле средстава по основу накнаде штете.
- (4) Мјере из става (1) овог члана не могу трајати дуже од трајања околности због којих су прописане, односно трајања посљедица које су резултат тих околности.
- (5) Влада Федерације је дужна да о предузетим мјерама из става (1) овог члана путем надлежне институције Босне и Херцеговине обавјештава Секретаријат Енергетске заједнице.
- (6) Одлука из става (1) овог члана објављује се у средствима јавног информисања.

Члан 127.

(Извјештавање о сигурности снабдијевања)

- (1) Министарство припрема годишњи извјештај о сигурности снабдијевања природним гасом (у даљњем тексту: извјештај о сигурности снабдијевања) најкасније до 30. јуна текуће године за претходну годину.
- (2) Извјештај о сигурности снабдијевања садржи:
 - а) прогнозу биланса потрошње и производње природног гаса за наредни петогодишњи период,
 - б) прогнозу сигурности снабдијевања за наредних пет до петнаест година од дана припреме извјештаја,
 - ц) податке о нивоу складишних капацитета,
 - д) податке о дугорочним уговорима о набавци природног гаса,
 - е) процјену сигурности рада дистрибутивних система,
 - ф) податке о инвестицијама у капацитете за дистрибуцију природног гаса, обим и квалитет одржавања дистрибутивног система,
 - г) податке о мјерама за покривање вршне потрошње,
 - х) мјере које се подузимају у случају да један или више снабдјевача не обезбиједе довољне количине природног гаса.

(3) Извјештај о сигурности снабдијевања објављује се на интернет страници Министарства.

Члан 128.

(Приоритети за испоруку у случају угрожене сигурности снабдијевања)

(1) Приоритет за испоруку у случају угрожене сигурности снабдијевања имају објекти крајњих купаца од посебног интереса за живот и здравље људи, сигурност земље и привреду.

(2) Општим условима детаљније се уређује врста објеката који имају приоритет у испоруци природног гаса у стању угрожене сигурности снабдијевања.

ДИО ПЕТНАЕСТИ - ИЗГРАДЊА, КОРИШТЕЊЕ И ОДРЖАВАЊЕ ОБЈЕКТА ГАСНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ

Члан 129.

(Планирање изградње и додјела концесија за објекте гасне инфраструктуре)

(1) Планирање изградње објеката гасне инфраструктуре врши се у складу са Енергетском стратегијом Федерације Босне и Херцеговине, Акционим планом за provedбу Енергетске стратегије Федерације Босне и Херцеговине и просторно-планским документима.

(2) Додјела концесија за изградњу објеката гасне инфраструктуре на подручју Федерације врши се у складу са законима којима се уређује област концесија на нивоу Федерације и кантона.

Члан 130.

(Изградња, кориштење и одржавање објеката гасне инфраструктуре)

(1) Објекти гасне инфраструктуре се граде, користе и одржавају у складу са прописима којима се уређује планирање простора и грађење објеката, заштита животне средине, заштита на раду, те техничким прописима, стандардима и нормативима који се односе на ту врсту објеката.

(2) Објекти гасне инфраструктуре који су одлуком Владе Федерације или посебним прописом проглашени објектима од општег или стратешког интереса граде се према убрзаном поступку у којем су сви органи власти и управе као и привредна друштва која имају надлежности за издавање потребних дозвола, сагласности и других управних аката у поступку реализације пројекта, дужни активно сарађивати са инвеститором, поступати ефикасно и приоритетно рјешавати захтјеве.

Члан 131.

(Одржавање објеката гасне инфраструктуре)

(1) Оператор система дужан је да о свом трошку редовно одржава објекте гасне инфраструктуре у свом власништву.

(2) Власници објеката прикључених на гасни систем обавезни су вршити редовно одржавање, што укључује преглед, ревизију, испитивање и ремонт опреме и гасних инсталација на објектима гасне инфраструктуре који су у њиховом власништву, у прописаним роковима и у складу са техничким стандардима и прописима.

(3) Послове одржавања, ревизије, испитивања и ремонта опреме на објектима гасне инфраструктуре и гасним инсталацијама могу да врше правна и физичка лица која испуњавају услове у вези са кадровском и техничком опремљеношћу и која посједују овлаштење Министарства.

(4) Министарство доноси правилник којим прописује услове за издавање и начин издавања овлаштења за правна и физичка лица која обављају послове из става (3) овог члана.

Члан 132.

(Заштитни појас гасовода)

(1) Заштитни појас гасовода је простор са једне и друге стране гасовода у коме други објекти утичу на његову сигурност и у ком се примјењују посебне мјере заштите.

(2) Заштитни појас гасовода утврђује се техничким прописима о изградњи објеката тог типа.

(3) У заштитном појасу гасовода забрањена је изградња објеката, постављање инсталација, садња дрвећа и растиња или извођење активности којима се угрожава сигурност гасовода, осим уз претходну сагласност оператора дистрибутивног система.

(4) Оператор дистрибутивног система дужан је да о свом трошку редовно уклања дрвеће, гране и друго растиње у заштитном појасу, које угрожава рад гасовода.

Члан 133.

(Измјештање објеката гасне инфраструктуре)

(1) Надлежни орган може наложити измјештање објекта гасне инфраструктуре само у случају изградње:

а) објеката саобраћајне, енергетске и комуналне инфраструктуре,

б) објеката за потребе одбране земље,

ц) водних објеката и објеката за заштиту од елементарних непогода,

д) објеката који се сматрају објектима од општег интереса у смислу Закона о експропријацији, а који се, због природних или других карактеристика, не могу градити на другој локацији,

е) објеката и извођења радова на експлоатацији рудног богатства.

(2) Измјештање објекта гасне инфраструктуре се може извршити и на захтјев правног или физичког лица, уколико постоје технички услови за измјештање.

(3) Трошкове измјештања енергетског објекта гасне инфраструктуре сноси инвеститор објекта због чије изградње се измјешта објекат гасне инфраструктуре.

Члан 134.

(Права и дужности власника некретнина на којима се граде или су изграђени објекти)

(1) Власници, корисници и посједници некретнина дужни су да омогуће енергетским субјектима приступ до некретнине и на некретнини на којој се налазе или граде објекти гасне инфраструктуре или њихови дијелови, ради извођења радова на изградњи, реконструкцији, одржавању, контроли исправности објеката, уређаја, постројења и опреме или извођења других неопходних радова.

(2) Власници, корисници или посједници некретнине морају бити обавијештени о намјераваном уласку у посјед ради извођења радова из става (1) овог члана најкасније седам дана прије почетка радова, осим у случају радова који морају бити извршени без одлагања.

(3) Уколико енергетски субјект извођењем радова из става (1) овог члана или пролазом кроз некретнину до објекта учини штету, дужан је исту надокнадити.

(4) Штету из става (3) овог члана процјењује енергетски субјект и предлаже власнику некретнине износ накнаде.

(5) Ако власник некретнине није задовољан процјеном и износом предложене накнаде из става (4) овог члана, енергетски субјект дужан је о свом трошку ангажовати судског вјештака одговарајуће струке који ће извршити процјену штете.

(6) Уколико власник некретнине није задовољан процјеном из става (5) овог члана има право покренути судски поступак код надлежног суда.

Члан 135.

(Забрана приступа објектима гасне инфраструктуре)

Забрањен је неовлаштен улазак или приступ објектима гасне инфраструктуре, постројењима или гасоводима који су видно означени знацима опасности или забране уласка или приступа.

Члан 136.

(Техничка правила)

(1) Министарство доноси правилнике којим се уређује примјена техничких правила и норматива за област природног гаса, којима се уређују услови за безбједан и несметан рад гасовода и пратећих уређаја и инсталација природног гаса, складишта, пројектовање и изградњу, испитивање и пуштање у рад, кориштење и одржавање те мјере заштите енергетских објеката, уређаја и система.

(2) Министарство осигурава усклађеност правилника из става (1) овог члана са релевантним међународним прописима и стандардима.

Члан 137.

(Стручна оспособљеност радника)

(1) Лица која раде на пословима руковања и одржавања објеката гасне инфраструктуре, гасних постројења, инсталација и уређаја, морају испуњавати услове стручне оспособљености за ту врсту послова у складу са техничким прописима.

(2) Стручна оспособљеност из става (1) овог члана провјерава се полагањем стручног испита пред комисијом коју формира Министарство.

(3) На име трошкова стручног испита лице/подносилац захтјева плаћа таксу на рачун Буџета Федерације БиХ у износу до 25% просјечне нето плате у Федерацији БиХ, за период јануар-септембар текуће године за наредну годину.

(4) Крајем сваке календарске године Министар доноси provedбени акт којим утврђује висину накнаде из става (3) овог члана за наредну годину.

(5) Министарство доноси правилник којим се прописују:

- a) послови за чије је обављање потребан положен стручни испит,
- b) услови и начин полагања стручног испита,
- c) програм стручног испита,
- d) састав и начин рада комисије,
- e) обављање административно-техничких послова у вези са полагањем стручног испита,
- f) садржај и форма увјерења о положеном стручном испиту,
- g) вођење регистра лица која су положила стручни испит,
- h) друга питања од значаја.

(6) Министарство издаје увјерење о положеном стручном испиту из става (2) овог члана.

ДИО ШЕСНАЕСТИ – УПРАВНИ НАДЗОР И РЕГУЛАТОРНО НАДГЛЕДАЊЕ

ПОГЛАВЉЕ I. УПРАВНИ НАДЗОР

Члан 138.

(Вршење надзора)

Управни надзор над спровођењем овог закона и прописа донесених на основу њега врше Министарство и органи инспекцијског надзора.

Члан 139.

(Управни надзор)

Управни надзор над примјеном одредби овог закона и других прописа, обављањем послова одређених овим законом, надзор над законитошћу управних и других аката које доносе надлежни органи као и надзор над њиховим поступањем врши Министарство у складу са овлаштењима прописаним овим законом, Законом о организацији органа управе у Федерацији Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", број 35/05) и Законом о управном поступку.

Члан 140.

(Инспекцијски надзор)

(1) Инспекцијски надзор обухвата надзор над примјеном овог закона, других прописа и општих аката, стандарда, техничких норматива и норми квалитета које се односе на изградњу, реконструкцију, ремонт, одржавање и кориштење објеката гасне инфраструктуре, инсталација, постројења и опреме у тим објектима.

(2) Послови инспекцијског надзора обухватају контролу употребе и одржавања објеката гасне инфраструктуре, укључујући и објекте који се користе за транспорт природног гаса, с циљем утврђивања њихове техничке исправности, погонске сигурности, безбједности погона, погонског и другог особља, рационалне употребе природног гаса и спровођења мјера ограничења потрошње природног гаса.

(3) Послови инспекцијског надзора врше се код извођача радова и корисника објеката гасне инфраструктуре, постројења и уређаја који са гасним инсталацијама чине технолошку цјелину и намијењени су за производњу, транспорт, дистрибуцију, складиштење и утечњавање природног гаса, пуњење посуда под притиском и кориштење природног гаса.

(4) Послови инспекцијског надзора над објектима гасне инфраструктуре и постројењима врше се приликом изградње, реконструкције, ремонта објеката и постројења гасне инфраструктуре, уграђивања уређаја, инсталација и трошила и њихове употребе.

Члан 141.

(Органи инспекцијског надзора)

(1) Послове инспекцијског надзора врше Федерална управа за инспекцијске послове односно федерални термоенергетски инспектори, те кантонални органи

управе надлежни за послове инспекцијског надзора односно кантонални термоенергетски инспектори (у даљњем тексту: термоенергетски инспектори).

(2) Послови инспекцијског надзора врше се у складу са овим законом, Законом о инспекцијама Федерације Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 73/14, и 19/17-Пресуда Уставног суда ФБиХ, број: У-1/15), одговарајућим кантоналним законима, Законом о организацији органа управе у Федерацији Босне и Херцеговине, а по поступку утврђеном Законом о управном поступку.

Члан 142.

(Подјела надлежности у вршењу инспекцијског надзора)

(1) Надлежности Федералне управе за инспекцијске послове, односно федералних термоенергетских инспектора обухватају:

- а) објекте транспортног система природног гаса,
- б) кориснике прикључене на транспортни систем природног гаса,
- ц) терминал за утечњавање природног гаса,
- д) објекте за складиштење природног гаса,
- е) гасоводе у постројењима за производњу природног гаса.

(2) Послове инспекцијског надзора над објектима који нису у надлежности Федералне управе за инспекцијске послове врше кантоналне управе за инспекцијске послове.

Члан 143.

(Надлежности термоенергетских инспектора)

Поред послова прописаних посебним законима којим се уређује поступак инспекцијског надзора термоенергетски инспектори надлежни су и да контролишу:

- а) да ли је за грађење, односно извођење радова на уградњи, односно монтажи инсталација, уређаја, постројења и опреме обезбијеђена техничка документација и одобрења надлежних органа,
- б) да ли се објекти гасне инфраструктуре, уређаји и инсталације користе и одржавају у погонски исправном и сигурном стању у складу са прописима и стандардима,
- ц) да ли лица која се баве пројектовањем, изградњом, руковањем и одржавањем објеката гасне инфраструктуре испуњавају прописане услове за вршење тих послова,
- д) да ли се инсталације, уређаји, постројења и опрема у објектима гасне инфраструктуре уграђују и монтирају на начин прописан законом и другим прописима, стандардима, техничким нормативима и нормама квалитета,
- е) да ли се уредно воде прописане евиденције о раду постројења гасне инфраструктуре и да ли се редовно овјеравају од стране одговорног лица,

- ф) да ли се испорука природног гаса врши у складу са прописаним стандардима квалитета,
- г) да ли се објекти и инсталације гасне инфраструктуре у јавним објектима одржавају у технички исправном стању, са аспекта безбједности људи и опреме,
- х) друге прописане услове и обавезе у складу са овим законом и другим прописима којима се уређује изградња, кориштење и одржавање објеката гасне инфраструктуре.

Члан 144.

(Овлаштења термоенергетских инспектора)

(1) Надлежни термоенергетски инспектор има право и дужност да:

- а) нареди да се утврђене неправилности или недостаци отклоне у остављеном року,
- б) забрани, односно обустави грађење објеката гасне инфраструктуре, односно постављање уређаја, постројења и инсталација ако у одређеном року нису отклоњене утврђене неправилности или недостаци,
- ц) забрани, односно обустави грађење ако се објекти, уређаји, постројења и инсталације гасне инфраструктуре не изводе, односно не постављају према техничкој документацији или прописима, стандардима и нормативима,
- д) нареди да се обустави употреба објеката, уређаја, постројења или инсталација гасне инфраструктуре ако се њиховим радом доводи у опасност живот и здравље људи или имовина,
- е) нареди забрану извођења радова у близини, поред, изнад или испод објекта гасне инфраструктуре, уколико ти објекти угрожавају рад објекта гасне инфраструктуре или живот и здравље људи, те ако могу проузроковати материјалну штету,
- ф) испита узроке хаварија и већих кварова на објектима гасне инфраструктуре,
- г) нареди кориснику објекта гасне инфраструктуре да о свом трошку проведе одговарајућа испитивања ангажовањем овлашћеног лица са циљем утврђивања техничке исправности, узрока оштећења или хаварије постројења, у случајевима када се то прегледом на лицу мјеста не може утврдити,
- х) изда прекршајни налог у складу са казним одредбама овог и посебних закона,
- и) поднесе кривичну пријаву надлежном тијелу због кривичног дјела уколико резултати инспекцијског надзора укажу на сумњу на постојање кривичног дјела.

(2) Надлежни термоенергетски инспектор рјешењем одређује мјере и рок за отклањање утврђених недостатака и неправилности.

(3) Енергетски субјект дужан је у остављеном року обавијестити орган управе надлежан за послове термоенергетске инспекције о отклањању недостатака или

неправилности те прибављању резултата испитивања из става (1) тачка г) овог члана.

(4) Против рјешења из става (2) овог члана може се изјавити жалба Министарству или кантоналном органу управе надлежном за енергију у року од осам дана од дана пријема рјешења.

(5) Жалба не одлаже извршење рјешења из става (2) овог члана, осим ако је рјешењем инспектора одређено другачије.

Члан 145.

(Именовање термоенергетских инспектора)

(1) Термоенергетски инспектори именују се у складу са Законом о државној служби у Федерацији Босне и Херцеговине („Службене новине Федерације БиХ“, бр. 29/03, 23/04-ОХР, 39/04, 54/04, 67/05, 8/06, 4/12, 99/15, и 9/17-Пресуда Уставног суда ФБиХ, број: У-13/16).

(2) За термоенергетског инспектора може се именовати лице које, поред услова прописаних Законом о инспекцијама у Федерацији Босне и Херцеговине, има завршен факултет, односно ВИИ/1 степен стручне спреме или високо образовање другог циклуса Болоњског система студија енергетског или техничког усмјерења, са положеним стручним испитом и радним стажом од најмање три године на пословима пројектовања, производње, уградње или експлоатације објеката и постројења енергетске инфраструктуре, након завршене високе школске спреме.

Члан 146.

(Сарадња термоенергетских инспектора)

У вршењу инспекцијског надзора федерални инспектори остварују сарадњу са кантоналним инспекторима у питањима која су од заједничког интереса за вршење инспекцијског надзора над објектима и постројењима гасне инфраструктуре и пружају им стручну помоћ.

Члан 147.

(Пријава радова надлежном термоенергетском инспектору)

(1) Инвеститор је дужан да пријави намјеравани почетак извођења радова на изградњи или реконструкцији, промјени намјене или стављању трајно ван погона дијела или цијелог објекта гасне инфраструктуре, за сљедеће објекте:

- а) објекте транспортног система природног гаса,
- б) објекте дистрибутивног система природног гаса притиска већег од 3 бара,
- ц) терминал за утечњавање природног гаса,
- д) објекте за складиштење природног гаса,
- е) гасоводе у постројењима за производњу природног гаса.

(2) Пријава из става (1) овог члана подноси се надлежном термоенергетском инспектору најкасније осам дана прије почетка извођења радова, уз достављање одобрења за грађење или реконструкцију објекта, уређаја и постројења.

(3) Пријава из става (1) овог члана није потребна за случај отклањања кварова који захтијевају хитне интервенције.

Члан 148.

(Обавјештавање надлежног термоенергетског инспектора у случају хаварије)

(1) Енергетски субјекти дужни су да без одлагања, а најкасније у року од 24 сата, обавијесте надлежног термоенергетског инспектора о насталим хаваријама и кваровима који су везани за виталне дијелове на објектима гасне инфраструктуре који имају за посљедицу застој у производњи, транспорту, дистрибуцији, складиштењу или утечњавању природног гаса дужи од 24 сата.

(2) Надлежни инспектор дужан је да, у оквиру својих надлежности, подузме мјере ради утврђивања узрока настанка хаварије, односно кварова из става (1) овог члана те донесе одговарајуће мјере у складу са законским овлашћењима.

Члан 149.

(Контрола квалитета опреме, апарата и уређаја)

(1) Корисник, инвеститор, односно субјект који увози или ставља у промет опрему, апарате и уређаје гасне инфраструктуре који нису произведени на територији Босне и Херцеговине дужан је у року од 15 дана од дана извршеног царинења обавијестити федералног термоенергетског инспектора и ставити на увид извјештај о извршеној контроли квалитета и доказе да производ одговара условима међународних стандарда и техничких прописа који се примјењују на територији Федерације.

(2) Министарство доноси упутство о начину вршења контроле из става (1) овог члана.

Члан 150.

(Нespoјивост обављања послова)

Термоенергетском инспектору забрањено је да израђује или учествује у изради и техничкој контроли инвестиционо-техничке документације за објекте над чијом изградњом врши инспекцијски надзор и да врши стручни надзор над изградњом, односно извођењем радова на објекту на коме врши инспекцијски надзор.

ПОГЛАВЉЕ II. РЕГУЛАТОРНО НАДГЛЕДАЊЕ

Члан 151.

(Надгледање енергетских субјеката)

(1) Регулаторна комисија проводи поступак надгледања енергетских субјеката у оквиру својих надлежности прописаних одредбама овог закона.

(2) Надгледање из става (1) овог члана врши се у складу са одредбама закона којим се уређује област енергије и регулације енергетских дјелатности.

ДИО СЕДАМНАЕСТИ - КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 152.

(Прекршаји)

(1) Новчаном казном од 20.000 КМ до 60.000 КМ казниће се за прекршај енергетски субјект као правно лице ако:

- а) не води одвојено пословне књиге и не саставља финансијске извјештаје у складу са одредбама из члана 13. став (1) и (2),
- б) не утврди правила за распоређивање трошкова заједничких послова (члан 13. став (3)),
- ц) не примјењује правила и прописе који се односе на рад дистрибутивног система и функционисање тржишта (члан 36. став (1) тачка б)),
- д) не задовољава техничке и погонске услове дефинисане техничким прописима и стандардима, укључујући и вођење погонске и техничке документације (члан 36. став (1) тачка д)),
- е) не поступа у складу са правилима заштите тржишне конкуренције (члан 36. став (1) тачка ф)),
- ф) не обезбиједи несметан приступ својим објектима, постројењима и опреми, те пружи потребне информације и документацију Регулаторној комисији (члан 36. став (1) тачка м)),
- г) не обезбиједи несметан приступ својим објектима, постројењима и опреми, те пружи потребне информације и документацију надлежном инспекцијском органу (члан 36. став (1) тачка н)),
- х) не изврши раздвајање или не обезбиједи независност енергетског субјекта који је дио вертикално интегрисаног субјекта, у смислу правног облика, организације и доношења одлука (члан 40. став (1), члан 105. и члан 112.),
- и) не донесе програм усклађености за обезбјеђивање недискриминаторског понашања или не именује независно лице или тијело за праћење извршења програма усклађености и не обезбиједи му приступ информацијама (члан 41, члан 105. и члан 112),
- ј) не утврди у прописаном року листу купаца који испуњавају услове за стицање статуса малог купца или крајњег купца од посебног друштвеног значаја (члан 45. став (1) тачка ии)),
- к) не изради десетогодишњи план развоја дистрибутивног система (члан 46. став (1)),

- л) не донесе и јавно објави годишњи и трогодишњи план инвестиција (члан 47. став (1)),
- м) не развија дистрибутивни систем у складу са плановима инвестиција (члан 47. став (6)),
- н) не изради или не достави Регулаторној комисији прописане извјештаје (члан 53.),
- о) не омогући заинтересованим лицима приступ систему по регулисаним цијенама на транспарентан и недискриминирајући начин (члан 55. став (1), члан 106. и члан 113.),
- п) не утврди приједлог правила о раду система (члан 59. став (3), члан 107. став (1) и члан 114. став (2)),
- q) не донесе правила о прикључењу објекта корисника система на дистрибутивни систем (члан 71.),
- р) врши недопуштено ограничење испоруке природног гаса кроз дистрибутивну мрежу (члан 72.),
- с) не обезбједи редовно и сигурно снабдијевање крајњих купаца природним гасом (члан 95. став (5)),
- т) не учини доступним Регулаторној комисији и надлежним органима и тијелима за заштиту конкуренције релевантне податке у вези са куповином и продајом природног гаса (члан 101. став (3)),
- у) врши недопуштено ограничење или прекидање уговореног складиштења (члан 106. став (3)),
- в) врши недопуштено ограничење или прекидање прихвата и отпреме утечњеног природног гаса (члан 113. став (3)).

(2) За прекршај из става (1) овог члана казниће се и одговорно лице у правном лицу новчаном казном од 3.000 КМ до 9.000 КМ.

Члан 153.

(1) Новчаном казном од 5.000 КМ до 20.000 КМ казниће се за прекршај енергетски субјект као правно лице ако:

- а) не посједује исправне и верификоване мјерне уређаје (члан 36. став (1) тачка ц)),
- б) не задовољава техничке и погонске услове дефинисане техничким прописима и стандардима, укључујући вођење погонске и техничке документације (члан 36. став (1) тачка д)),
- ц) не одржава производно постројење у исправном стању у складу са техничким и другим прописима и стандардима (члан 36. став (1) тачка г)),
- д) одбије пружање помоћних услуга (члан 36. став (1) тачка и)),
- е) не стави на располагање надлежном оператору податке потребне за рад система (члан 36. став (1) тачка ј)),
- ф) не прати и не учествује у изради извјештаја о сигурности снабдијевања у дистрибутивном систему (члан 45. став (1) тачка дд)),

- г) надлежним субјектима не достави податке о регистрованим енергетским величинама, потрошњи купаца или производњи природног гаса на дистрибутивном систему (члан 45. став (1) тачке w),гг) и хх)),
- х) не изгради прикључак корисника дистрибутивног система или не обезбједи услове у дистрибутивном систему за његово прикључење (члан 45. став (1) тачка х)),
- и) обрачуна накнаду за прикључење на дистрибутивни систем супротно одредбама из члана 51. овог закона,
- ј) не обезбједи тајност повјерљивих података које добија од других енергетских субјеката и купаца (члан 54. став (1), члан 86. став (1) тачка ј), члан 104. став (1) тачка о) и члан 111. став (1) тачка п)),
- к) приступи изградњи директног гасовода без претходне сагласности Регулаторне комисије (члан 57. став (1)),
- л) не извршава обавезе везане за одржавање, унапређење и праћење квалитете снабдијевања природним гасом (члан 58. став (3)),
- м) не изради и јавно објави извјештај о квалитети снабдијевања природним гасом (члан 58. став (4)),
- н) прикључи објекат крајњег корисника на дистрибутивни систем без енергетске сагласности или уговора о прикључењу (члан 62. и члан 63.),
- о) територијално надлежном оператору дистрибутивног система не преда на кориштење и управљање затворени дистрибутивни систем (члан 83. став (3)),
- п) не примјењује цијену кориштења затвореног дистрибутивног система одређену у складу са законом (члан 86. став (1) тачка е)),
- q) снабдјевачу не достави обрачунске податке за купце унутар затвореног дистрибутивног система (члан 86. став (1) тачка л)),
- р) непосредно не обавијести купце о промјени цијена и других услова продаје у разумном року (члан 89. став (1) тачка х)),
- с) не изврши обрачун и не изда рачун за испоручени природни гас у складу са члан 93,
- т) не омогући крајњем купцу промјену снабдјевача у складу са правилима Регулаторне комисије и у прописаном року (члан 94.),
- у) не примјењује прописане накнаде за кориштење складишта природног гаса и нестандартне услуге (члан 104. став (1) тачка л)),
- в) не примјењује прописане тарифе за кориштење и цијене нестандартних услуга оператора терминала за утечњени природни гас (члан 111. став (1) тачке м) и н)),
- w) гради, користи или одржава објекат гасне инфраструктуре супротно прописима, стандардима и техничким нормативима (члан 130.),
- х) не врши редовно одржавање, што укључује преглед, ревизију, испитивање и ремонт опреме и гасних инсталација на објектима гасне инфраструктуре који су у њиховом власништву, у прописаним роковима и у складу са техничким стандардима и прописима (члан 131. став (2)),

у) обавља послове одржавања, ревизије, испитивања и ремонта опреме на објектима гасне инфраструктуре и гасним инсталацијама без посједовања овлаштења Министарства (члан 131. став (3)),

з) не поступи по рјешењу надлежног термоенергетског инспектора (члан 144.).

(2) За прекршај из става (1) овог члана казниће се и одговорно лице у правном лицу новчаном казном од 2.000 КМ до 6.000 КМ.

(3) За прекршај из става (1) овог члана казниће се обртник и друго физичко лице новчаном казном од 1.000 КМ до 3.000 КМ.

Члан 154.

(1) Новчаном казном од 2.000 КМ до 10.000 КМ казниће се за прекршај енергетски субјект или правно лице ако:

а) не пропише услове за прикључење објекта корисника дистрибутивног система у складу са прописима (члан 45. став (1) тачка ф)),

б) не изда прелиминарно мишљење о могућностима прикључења (члан 61. став (1)),

ц) оспори оператору дистрибутивног система прикључење новог корисника дистрибутивног система (члан 67. став (3)),

д) обустави испоруку природног гаса супротно одредбама из члана 75. овог закона,

е) не изврши поновно прикључење објекта крајњег купца на систем (члан 76.),

ф) надлежном инспектору не пријави намјеравани почетак извођења радова на изградњи или реконструкцији, промјени намјене или стављању трајно ван погона дијела или цијелог објекта гасне инфраструктуре (члан 147.),

г) не обавијести у прописаном року надлежног инспектора о насталим хаваријама и већим кваровима на објектима гасне инфраструктуре (члан 148. став (1)),

х) не пријави надлежном инспектору и не достави на увид извјештај о контроли квалитета производа који се увози или ставља у промет (члан 149. став (1)).

(2) За прекршај из става (1) овог члана казниће се и одговорно лице у правном лицу новчаном казном од 500 КМ до 1.500 КМ.

(3) За прекршај из става (1) овог члана казниће се обртник и друго физичко лице новчаном казном од 300 КМ до 1.000 КМ.

(4) Новчаном казном од 500 до 1.500 КМ казниће се физичко лице ако неовлаштено уђе или приступи објектима, постројењима и водовима (члан 135.).

Члан 155.

(1) Новчаном казном од 2.500 КМ до 7.500 КМ казниће се за прекршај правно лице ако:

- а) онемогући овлаштеним лицима оператора дистрибутивног система приступ мјерним уређајима и гасним инсталацијама (члан 70. став (1)),
- б) не заштити од оштећења и неовлаштеност приступа мјерне уређаје који су на његовом посједу (члан 70. став (2)),
- ц) изгради објекте, постави инсталације, засади дрвеће и растиње или изводи активности којима се угрожава сигурност гасовода без претходне сагласности оператора дистрибутивног система (члан 132. став (3)),
- д) не омогући енергетском субјекту приступ до некретнине и на некретнини на којој се налазе или граде објекти гасне инфраструктуре или њихови дијелови (члан 134. став (1)).

(2) За прекршај из става (1) овог члана казниће се и одговорно лице у правном лицу, новчаном казном од 500 КМ до 1.500 КМ.

(3) За прекршај из става (1) овог члана казниће се обртник и друго физичко лице новчаном казном од 500 КМ до 1.500 КМ.

Члан 156.

(Издавање прекршајних налога и покретање прекршајног поступка)

(1) Регулаторна комисија на основу обављеног надгледања над енергетским субјектом, документације или других информација и података прибављених приликом вршења својих надлежности утврђених овим законом издаје прекршајне налоге или покреће прекршајни поступак пред надлежним органом за прекршаје из:

- а) члан 152. став (1) тачке а), б), ц), е), ф), х), и), ј), к), л), м), н), о), п), қ), р), с), т), у) и в) овог закона,
- б) члан 153. став (1) тачке д), ф), г), х), и), ј), к), л), м), о), п), қ), р), с), т), у) и в) овог закона, и
- ц) члан 154. став (1) тачке а), б), д) и е) овог закона.

(2) Овлаштени органи у смислу прописа којим се уређују прекршаји и прекршајни поступак издају прекршајне налоге или покрећу прекршајни поступак пред надлежним судом за прекршаје који нису наведени у ставу (1) овог члана.

(3) Оператор дистрибутивног система овлаштен је да подноси захтјев за покретање прекршајног поступка за прекршаје из члана 155. овог закона.

ДИО ОСАМНАЕСТИ - ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 157.

(Општа обавеза усклађивања)

(1) Енергетски субјекти дужни су да ускладе своју унутрашњу организацију, рад и пословање са одредбама овог закона, укључујући и одредбе о раздвајању

оператора дистрибутивног система из члана 40. овог закона, у року од годину дана од дана његовог ступања на снагу.

(2) Регулаторна комисија је дужна ускладити своју унутрашњу организацију, рад и пословање са одредбама овог закона у року од годину дана од дана његовог ступања на снагу.

(3) Кантони су дужни ускладити своје прописе којима се уређује област комуналне привреде са одредбама овог закона у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 158.

(Јавно и резервно снабдијевање)

(1) Влада Федерације ће донијети одлуку именовању јавног снабдјевача из члана 95. став (4) овог закона у року од девет мјесеци од дана ступања на снагу овог закона.

(2) Именовани јавни снабдјевач из става (1) овог члана дужан је поднијети захтјев Регулаторној комисији за издавање дозволе за обављање дјелатности снабдијевања и трговине природним гасом у року од три мјесеца од дана именовања.

(3) Влада Федерације ће донијети одлуку о именовању резервног снабдјевача из члана 97. став (1) овог закона у року од девет мјесеци од дана ступања на снагу овог закона.

(4) Именовани резервни снабдјевач из става (3) овог члана дужан је поднијети захтјев Регулаторној комисији за издавање дозволе за обављање дјелатности снабдијевања и трговине природним гасом у року од три мјесеца од дана именовања.

Члан 159.

(Отварање тржишта)

(1) У циљу осигурања равноправног положаја свих енергетских субјеката у сектору природног гаса, тржиште природног гаса у Федерацији отвара се за приступ нових снабдјевача након усвајања прописа на нивоу Босне и Херцеговине којима се уређују надлежности државне регулаторне комисије у сектору природног гаса, дјелатност транспорта природног гаса, правила и накнаде за приступ треће стране транспортном систему, уравнотежење система и тржиште природног гаса.

(2) До доношења одлуке државне регулаторне комисије којом се потврђује испуњеност услова из става (1) овог члана, одредбе из члана 90. и члана 118. став (1) овог закона се не примјењују, а крајње купце настављају снабдијевати постојећи снабдјевачи.

Члан 160.

(Започети поступци)

Захтјеви који су запримљени прије дана ступања на снагу овог закона рјешавају се по одредбама прописа који су важили у вријеме подношења захтјева.

Члан 161.

(Доношење подзаконских аката)

(1) Министарство у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона доноси:

- а) Правилник о условима за издавање и начин издавања овлаштења за правна и физичка лица која обављају послове одржавања, ревизије, испитивања и ремонта опреме на објектима гасне инфраструктуре и гасним инсталацијама (члан 131. овог закона),
 - б) Правилник о провјери стручне оспособљености (члан 137. овог закона),
 - ц) Упутство о начину вршења контроле увезене опреме, апарата и уређаја (члан 149. овог закона).
- (3) Министарство у року од пет година од дана ступања на снагу овог закона доноси техничка правила из члана 136. овог закона.

(4) Регулаторна комисија у року од годину дана доноси:

- а) Правилник о издавању дозвола (члан 26. овог закона),
- б) Методологију за утврђивање тарифа за кориштење дистрибутивног система (члан 49. овог закона),
- ц) Методологије за утврђивање накнада за прикључење на дистрибутивни систем и прикључење на затворени дистрибутивни систем (члан 51. овог закона),
- д) Правилник о квалитету снабдијевања (члан 58. овог закона),
- е) Методологију за утврђивање тарифа за кориштење затвореног дистрибутивног система (члан 84. овог закона)
- ф) Правила о промјени снабдјевача (члан 94. овог закона),
- г) Правилник о методологији за утврђивање цијена за снабдијевање природним гасом крајњих купаца код јавног и резервног снабдјевача (Члан 98. овог закона),
- х) Опште услове за испоруку и снабдијевање природним гасом (члан 100. овог закона).

(5) Оператори дистрибутивног система у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона дужни су:

- а) доставити Регулаторној комисији приједлог програма усклађености (члан 41. овог закона),
- б) доставити Регулаторној комисији приједлог правила о раду дистрибутивног система (члан 59. овог закона),

ц) донијети правила о прикључењу објеката корисника система на дистрибутивни систем (члан 71. овог закона).

(6) Оператор складишта природног гаса у року од годину дана од дана успостављања пословног субјекта дужан је доставити Регулаторној комисији:

а) приједлог програма усклађености (члан 105. овог закона),

б) приједлог правила о раду и кориштењу складишта природног гаса (члан 107. овог закона), и

ц) приједлог методологије за утврђивање накнада за кориштење складишта природног гаса и пружање нестандартних услуга корисницима складишта природног гаса (члан 108. овог закона).

(7) Оператор терминала за утечњени природни гас у року од годину дана од дана успостављања пословног субјекта дужан је доставити Регулаторној комисији:

а) приједлог програма усклађености (члан 112. овог закона)

б) приједлог правила о раду и кориштењу терминала за утечњени природни гас (члан 114. овог закона), и

ц) приједлог методологије за утврђивање тарифа за кориштење терминала за утечњени природни гас и пружање нестандартних услуга корисницима терминала (члан 115. овог закона).

Члан 162.

(Примјена подзаконских прописа)

До доношења прописа из члана 161. овог закона примјењују се прописи који су били на снази у вријеме ступања на снагу овог закона, ако нису у супротности са овим законом.

Члан 163.

(Изузеће од обавезе полагања стручног испита)

Полагању стручног испита из члана 137. став (2) не подлијежу лица која раде на пословима руковања и одржавања објеката гасне инфраструктуре, гасних постројења, инсталација и уређаја и која на дан ступања закона на снагу имају више од пет година радног искуства на овим пословима.

Члан 164.

(Престанак важења закона)

Ступањем на снагу овог закона престаје да важи Уредба о организацији и регулацији сектора гасне привреде ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 83/07, 71/21 и 91/22), изузев дијелова који се односе на транспорт природног гаса и рад оператора транспортног система који остају на снази док се ова питања не уреде законом донесеним на нивоу Босне и Херцеговине.

Члан 165.

(Ступање на снагу)

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеним новинама Федерације БиХ".